

แผนการใช้ที่ดินตำบลศรีสมเด็จ

อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

สารบัญ

บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ หลักการและเหตุผล	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์	๑
๑.๓ ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	๑
๑.๔ ขั้นตอนการดำเนินงาน	๑
๑.๕ นิยามศัพท์	๒
๑.๖ คำสำคัญ	๔
บทที่ ๒ สภาพทั่วไปของพื้นที่	๕
๑. ด้านกายภาพ	๕
๑.๑ ที่ตั้งของหมู่บ้านหรือชุมชน	๕
๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ	๗
๑.๓ ลักษณะภูมิอากาศ	๗
๑.๔ ลักษณะของดิน	๑๐
๑.๕ ลักษณะแหล่งน้ำ	๑๐
๑.๖ ลักษณะของไม้และป่าไม้	๑๔
๒. ด้านการเมือง/การปกครอง	๑๔
๒.๑ เขตการปกครอง	๑๔
๒.๒ ประชากร	๑๖
๓. สภาพทางสังคม	๑๘
๓.๑ การศึกษา	๑๘
๓.๒ สถาบันทางศาสนา	๑๙
๓.๓ การสาธารณสุข	๑๙
๓.๔ อาชญากรรม	๒๐
๓.๕ ยาเสพติด	๒๐
๓.๖ การสังคมสงเคราะห์	๒๐
๔. ระบบบริการพื้นฐาน	๒๑
๔.๑ การคมนาคมขนส่ง	๒๑
๔.๒ การไฟฟ้า	๒๑
๔.๓ การประปา	๒๑
๔.๔ การโทรคมนาคม/การติดต่อสื่อสาร	๒๒
๔.๕ ไปรษณีย์หรือการสื่อสารหรือการขนส่งและวัสดุ ครุภัณฑ์	๒๒
๕. ระบบเศรษฐกิจ	๒๓

๕.๑ การเกษตร	๒๓
๕.๒ อาชีพเสริม	๒๔
๕.๓ การประมง	๒๔
๕.๔ การปศุสัตว์	๒๔
๕.๕ การเลี้ยงสัตว์	๒๔
๕.๖ การบริการในพื้นที่ตำบลศรีสมเด็จ	๒๔
๕.๗ การท่องเที่ยว	๒๔
๕.๘ การอุตสาหกรรม	๒๔
๕.๙ การพาณิชย์และกลุ่มอาชีพ	๒๕
๕.๑๐ แรงงาน ค่าแรงและสภาพแรงงาน	๒๕
๖ เศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่น(ด้านเกษตรและแหล่งน้ำ)	๒๖
๖.๑ ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน หรือชุมชน	๒๖
๖.๒ ข้อมูลด้านการเกษตร	๒๖
๖.๓ ข้อมูลด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร	๒๗
๗ ศาสนาประเพณี วัฒนธรรม	๓๐
๗.๑ การนับถือศาสนาประชากรส่วนใหญ่ในตำบลนับถือศาสนาพุทธ	๓๐
๗.๒ ประเพณีและงานประจำปี	๓๐
๗.๓ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น	๓๐
๗.๔ สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก	๓๑
๘ ทรัพยากรธรรมชาติ	๓๑
๘.๑ น้ำ	๓๑
๘.๒ ป่าไม้	๓๓
๘.๓ ภูเขา -	๓๓
๙ ข้อมูลอื่นๆ	๓๔
๙.๑ มวลชนจัดตั้ง	๓๔
๑๐ สถานที่ราชการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสมเด็จ	๓๕
๑๐.๑ ศักยภาพในตำบล	๓๖

บทที่ ๓ สถานภาพทรัพยากรดิน ๓๙

๓.๑ ลักษณะของดิน	๓๙
๓.๒ ทรัพยากรน้ำ	๔๑
๓.๓ ทรัพยากร ป่าไม้	๔๒
๓.๔ ทรัพยากรภูเขา	๔๓
๓.๕ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	๔๓
๓.๖ เศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่นด้านเกษตรและแหล่งน้ำ	๔๓
๓.๗ สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	๔๖

บทที่ ๔ กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)	๔๙
๔.๑. หลักการ	๔๙
๔.๒ การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	๔๙
๔.๓ การวิเคราะห์	๕๒
บทที่ ๕ การประเมินคุณภาพที่ดิน	๕๙
๕.๑ ทฤษฎีการดิน	๕๙
๕.๒ ประเภทการใช้ที่ดิน	๕๙
๕.๓ ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน	๕๙
บทที่ ๖ แผนการใช้ที่ดิน	๖๖
๖.๑ ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล	๖๖
๖.๒ นโยบายแห่งรัฐ ในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบล	๖๖
๖.๓ แผนการใช้ที่ดิน	๖๘
๖.๔ ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	๗๖
๖.๕ การจัดการความเสี่ยง (Risk management)	๗๘
บทที่ ๗ การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินตำบล	๘๐
๗.๑ ขั้นตอนการดำเนินงาน	๘๐
๗.๒ ตัวชี้วัด	๘๐
เอกสารอ้างอิง	๘๙

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ หลักการและเหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒(๑) ได้มีการบัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบลจำนวน ๗,๒๒๕ ตำบลให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๕ ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศดังกล่าวข้างต้น สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดกาฬสินธุ์ จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขึ้น

๑.๒ วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีผลตอบสนองสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่และเป็นไปอย่างยั่งยืน

๑.๓ ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

- ๑.๓.๑ ระยะเวลา ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔
- ๑.๓.๒ สถานที่ ตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

๑.๔ ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑.๔.๑ ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(๑) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(๒) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(๓) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนา ๓ ปี ของเทศบาลตำบลหรือแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล (ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดำเนินการ)

๑.๔.๒ จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

๑.๔.๓ ประเมินคุณภาพที่ดิน

๑.๔.๔ สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

๑.๔.๕ สสำรวจข้อมูลทั้ง ภายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

๑.๔.๖ กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

๑.๔.๗ รับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อร่างแผนการใช้ที่ดิน

๑.๔.๘ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

๑.๔.๙ นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(๑) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน ๓ ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณหรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบประมาณอุดหนุนพืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

(๒) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๑) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(๓) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตพันธุ์ข้าว การชุดเจาะบ่อบาดาล เป็นต้น

๑.๕ นิยามศัพท์

๑.๕.๑ ที่ดิน (Land)

“ที่ดิน” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา ๔ ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“ที่ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, ๑๙๙๓)

“ที่ดิน” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนผิวของของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียวแต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำชั้นบนดินและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, ๑๙๙๓)

๑.๕.๒ ดิน (Soil)

“ดิน” หมายความว่ารวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา ๔ พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๑)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึงเทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่คำนวณการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วยแร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขบวนการกำเนิดดิน ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO ๑๙๗๔: ๓๙-๔๐)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและ อนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ

วัตถุต้นกำเนิด และระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื่องจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมี ชีวภาพ และสัณฐาน (คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมปฐพีวิทยา, ๒๕๕๑)

๑.๕.๓ การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, ๑๙๙๓)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, ๑๙๗๕)

๑.๕.๔ การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ได้ให้ความหมายของการวางแผนการใช้ที่ดินว่าเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลง ที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางการลงทุน แนวทางของการพัฒนาเทคโนโลยี และเป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, ๑๙๗๕ และ ADB, ๒๐๑๒)

๑.๕.๕ “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

๑.๕.๖ “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๑.๕.๗ “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปรากฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

๑.๕.๘ “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกันรักษา ดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณลักษณะดินให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการเกษตรกรรม

๑.๖ คำสำคัญ

“เกษตรอินทรีย์ ดินดี วิถีชาวบ้าน”

: เกษตรกรในพื้นที่ตำบลศรีสมเด็จ หันมาทำการเกษตรแบบอินทรีย์ โดยลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร ใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่นมาปรับปรุงบำรุงดิน การคลุมดิน การเพิ่มธาตุอาหารในดิน โดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ตามวิถีชาวบ้าน มาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงบำรุงดิน ลดต้นทุนในการผลิต เนื่องจากเกษตรกรในพื้นที่เริ่มตระหนักได้ว่า ดิน คือ ปัจจัยขั้นพื้นฐานในการผลิตสินค้าทางการเกษตร ดินดี ผลผลิตดี คุณภาพชีวิตดี และปลอดภัย

บทที่ ๒ สภาพทั่วไปของพื้นที่

๑.ด้านกายภาพ

๑.๑ ที่ตั้งของหมู่บ้านหรือชุมชน

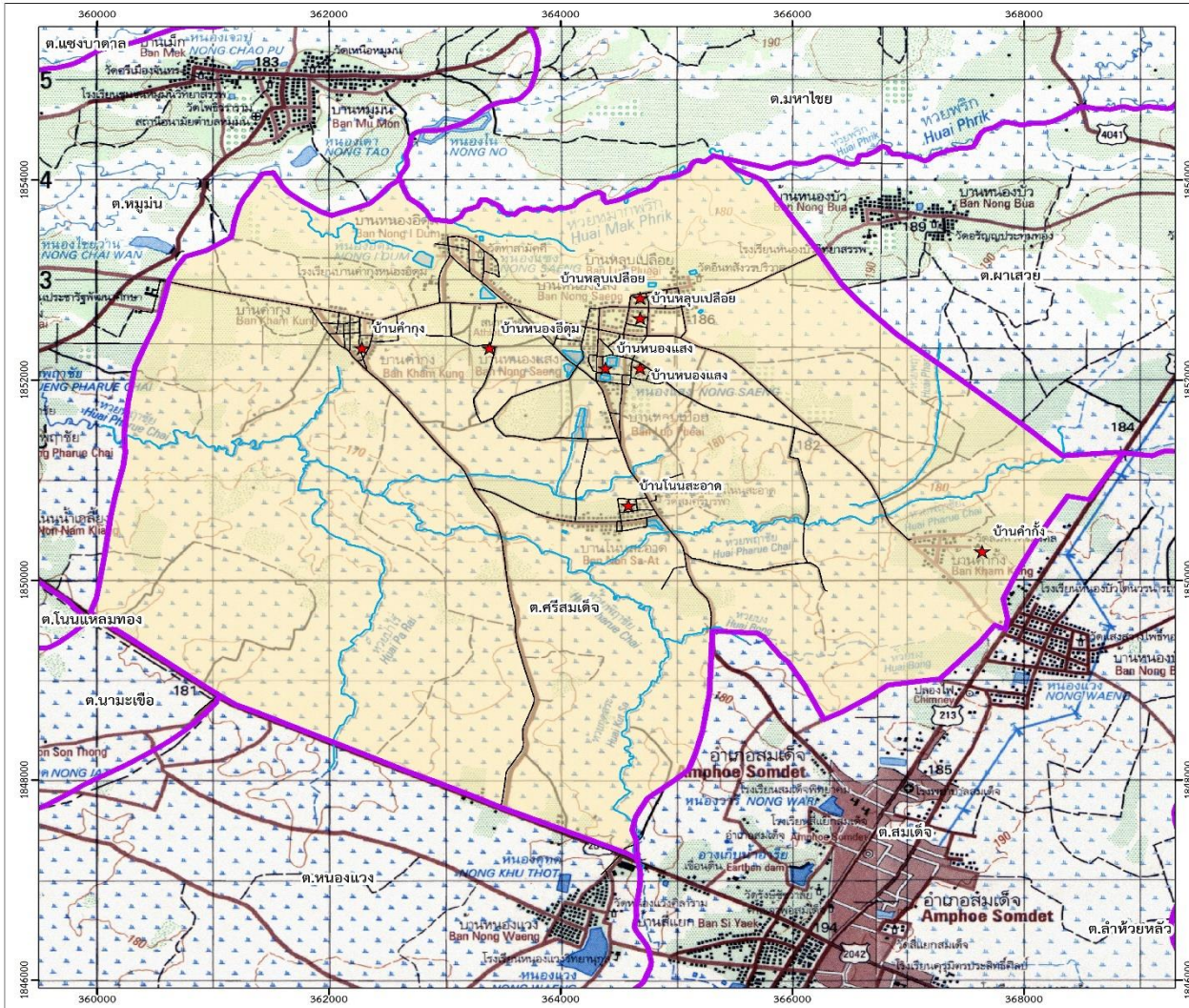
องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสมเด็จ เป็นเขตปกครองของอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ทางทิศเหนือ ของจังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่รอบนอกองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสมเด็จ อยู่ทางทิศเหนือ ของจังหวัดกาฬสินธุ์ ห่างจากจังหวัดกาฬสินธุ์ ประมาณ ๔๕ กิโลเมตร สภาพพื้นที่โดยทั่วไป องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสมเด็จ มีเขตติดต่อพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลใกล้เคียงดังนี้

๑.๑.๑ ทิศเหนือ ติดต่อกับเขต เทศบาลตำบลมหาไชย และเทศบาลตำบลผาเสวย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

๑.๑.๒ ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขต องค์การบริหารส่วนตำบลหม่ม และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

๑.๑.๓ ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขต องค์การบริหารส่วนตำบลสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

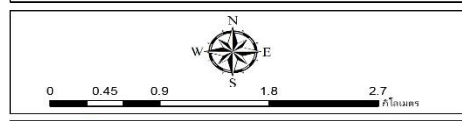
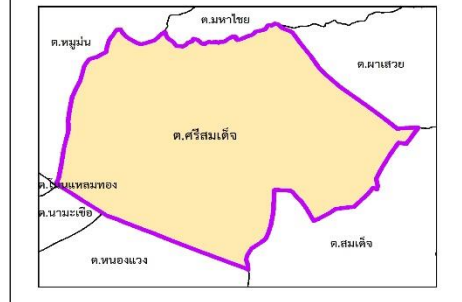
๑.๑.๔ ทิศใต้ ติดต่อกับเขต องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

แผนที่ที่ตั้งและอาณาเขต
ตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ
จังหวัดกาฬสินธุ์

คำอธิบายสัญลักษณ์

- ★ หมู่บ้าน
- ถนน
- แม่น้ำ ลำห้วย คลองน้ำ
- ▭ ขอบเขตตำบล

จัดทำโดย
สถานีพัฒนาที่ดินกาฬสินธุ์ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

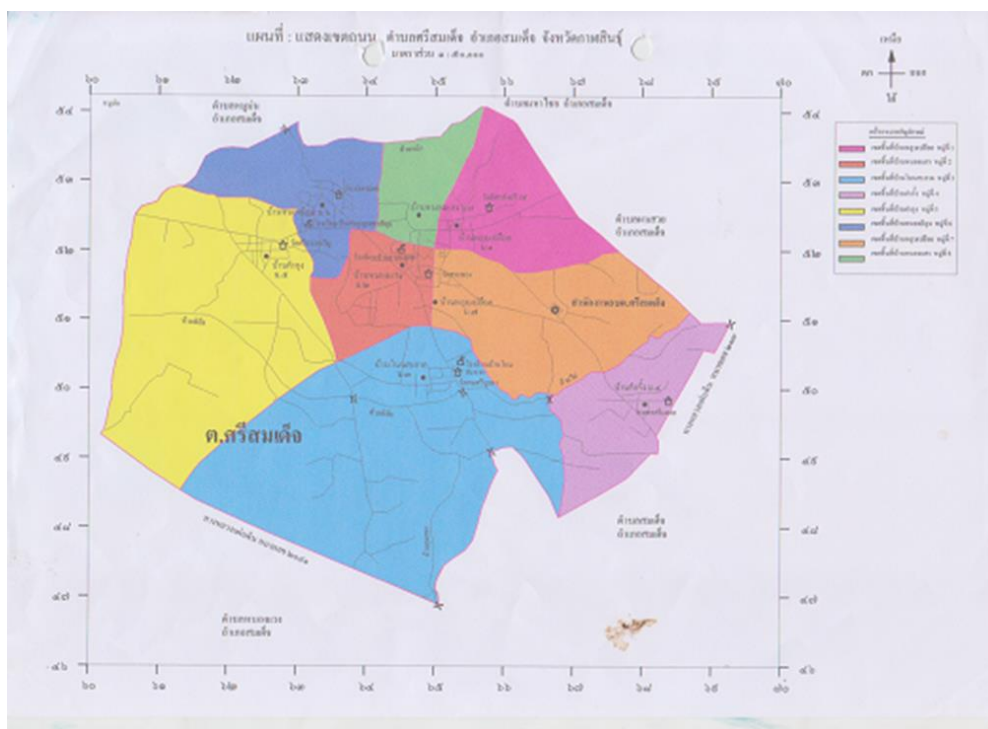
รูปที่แผนที่ ๒-๑ ขอบเขตการปกครองตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ (A๓)

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ

ตำบลศรีสมเด็จ มีพื้นที่โดยประมาณ ๓๕ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๒๑,๘๗๕ ไร่

มีภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มและมีลักษณะเป็นที่ดอนในบางพื้นที่ ป่าโปร่ง แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๘

หมู่บ้าน

รูปที่แผนที่ ๒-๒ ขอบเขตการปกครองตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

๑.๓ ลักษณะภูมิอากาศ ทั่วไปภูมิอากาศเป็นแบบร้อนชื้น เป็นแบบมรสุม มี 3 ฤดูกาล คือ

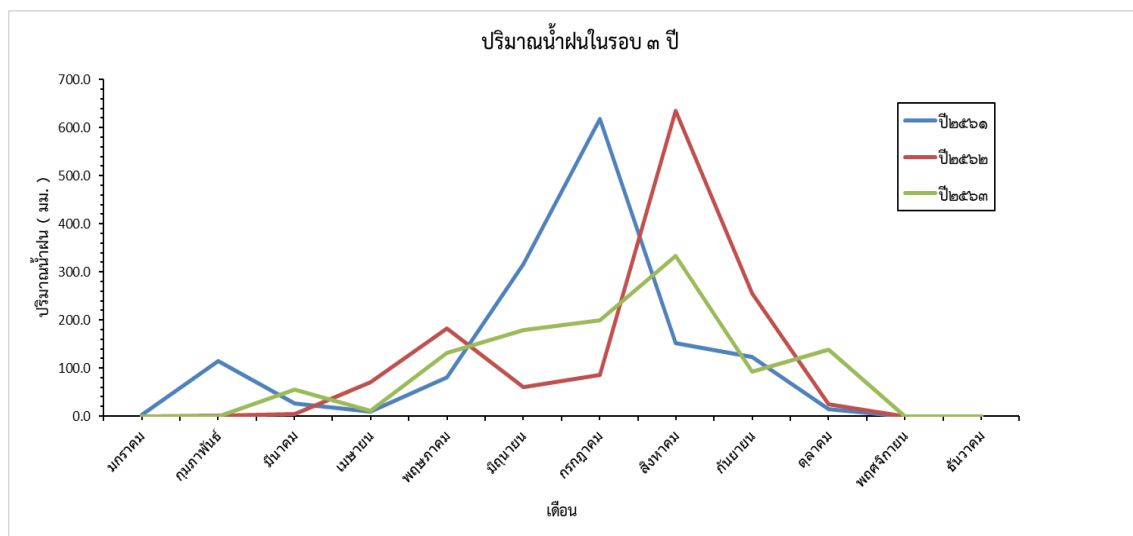
๑.๓.๑ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือน มีนาคม ถึงเดือน มิถุนายน อากาศร้อนจัด

๑.๓.๒ ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึงเดือน ตุลาคม มีฝนตกบ้างช่วงและไม่ตรงตาม ฤดูกาล

๑.๓.๓ ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน ถึงเดือน กุมภาพันธ์ อากาศหนาวจัด และแห้ง แฉ้ง

ที่มา : จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version ๘.๐

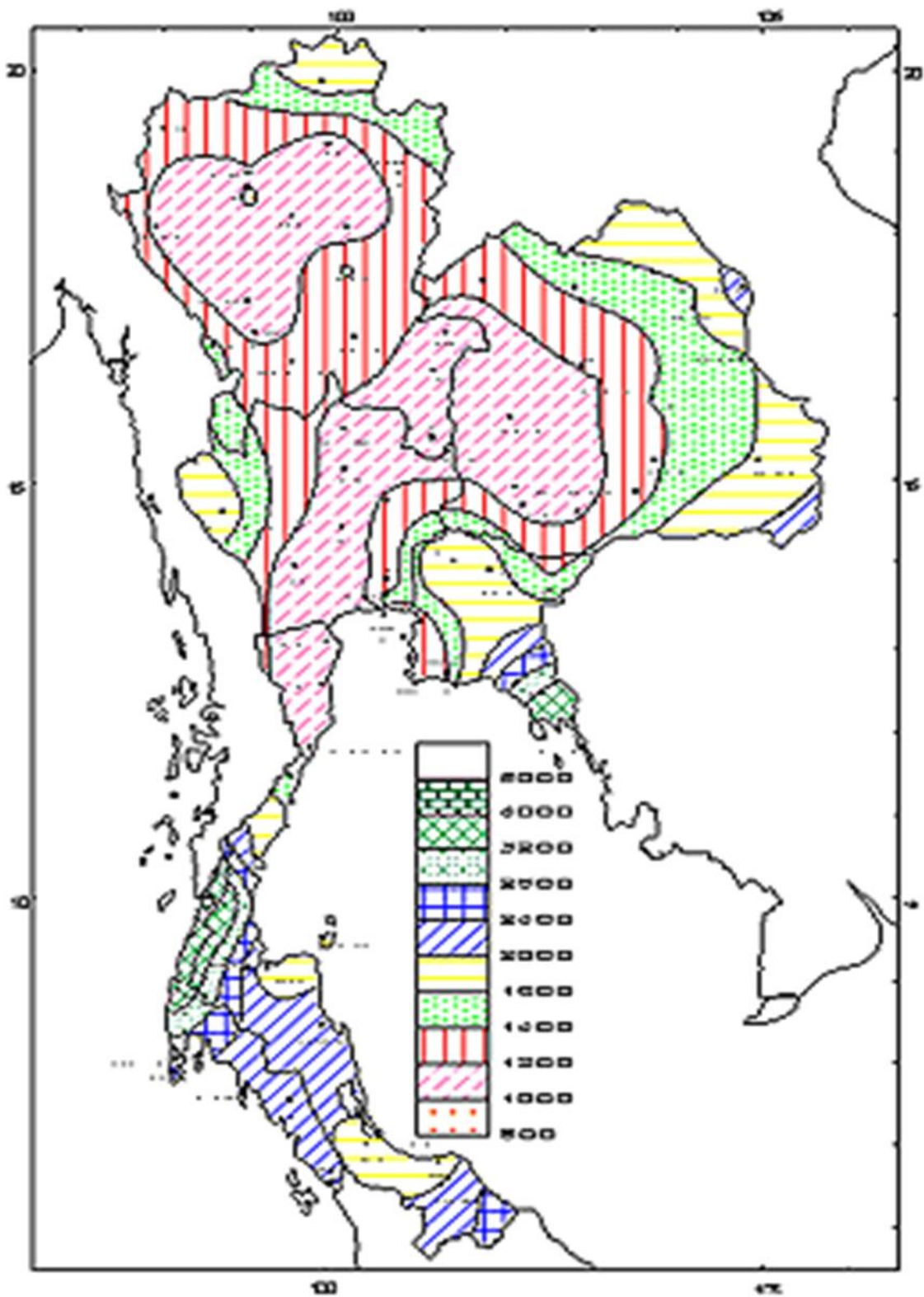
หมายเหตุ: *กรมอุตุนิยมวิทยา ๒๕๖๑

กราฟที่ ๒-๓ ปริมาณน้ำฝนในรอบ ๓ ปี

เดือน	ปี๒๕๖๑	ปี๒๕๖๒	ปี๒๕๖๓
มกราคม	๒.๐	๐.๐	๐.๐
กุมภาพันธ์	๑๑๕.๐	๑.๐	๐.๐
มีนาคม	๒๖.๖	๕.๐	๕๕.๕
เมษายน	๑๐.๐	๗๐.๗	๑๑.๐
พฤษภาคม	๘๐.๑	๑๘๒.๐	๑๓๑.๐
มิถุนายน	๓๑๖.๖	๖๐.๙	๑๗๘.๕
กรกฎาคม	๖๑๗.๖	๘๖.๓	๑๙๘.๙
สิงหาคม	๑๕๒.๓	๖๓๕.๕	๓๓๒.๕
กันยายน	๑๒๓.๐	๒๕๖.๑	๙๒.๕
ตุลาคม	๑๕.๐	๒๔.๐	๑๓๘.๐
พฤศจิกายน	๐.๐	๐.๐	๐.๐
ธันวาคม	๐.๐	๐.๐	๐.๐
รวม	๑,๔๕๘.๒	๑๓๒๑.๕	๑๑๓๗.๙

ตารางที่ ๒-๑ ปริมาณน้ำฝนรายปี

รูปที่ ๒-๔ เส้นชั้นน้ำฝนในคาบ ๓๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๖๓)

๑.๔ ลักษณะของดิน

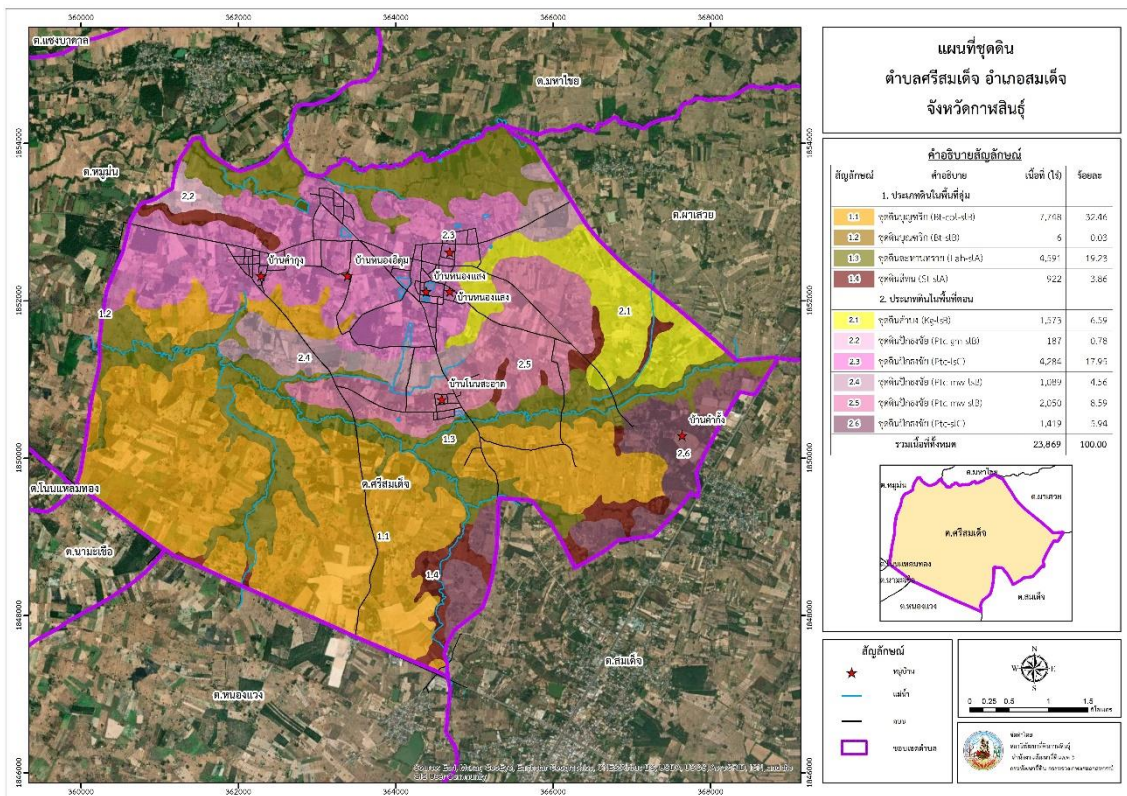
ชนิดและสมรรถนะของดินในตำบลศรีสมเด็จ ประกอบด้วยดิน ๕ ชุด ได้แก่

ชุดดินพื้นที่ลุ่ม - ชุดดินบุญชริก

- ชุดดินละหานทราย
- ชุดดินสีทน

ชุดดินพื้นที่ดอน-ชุดดินค้ำบง

-ชุดดินปฏักชัยตำบลศรีสมเด็จมีพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ในระดับหนึ่ง คือ มีดินที่เหมาะสมสำหรับทำการเกษตร และมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่ให้ประชาชนในพื้นที่ใช้ในการทำการเกษตร มีการทำการเกษตรที่หลากหลาย เช่น ทำนา , ทำสวน , ทำไร่ ฯลฯ โดยผลผลิตด้านการเกษตรในพื้นที่ ได้แก่ ข้าว , ข้าวโพด , มันสำปะหลัง , อ้อย , แตงโม , ยางพารา , ปาล์ม เป็นต้น

รูปที่แผนที่ ๒-๕ แผนที่ชุดดินตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ (A๓)

๑.๕ ลักษณะแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติ หลายแห่ง ซึ่งมีน้ำขังตลอดปี แต่ในฤดูแล้งปริมาณน้ำ

ไม่เพียงพอในการทำการเกษตรปลูกพืช หรือทำการเกษตรอื่นๆ ซึ่งยังขาด

การพัฒนา ช่วงฤดูแล้งไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ แหล่งน้ำที่สำคัญมีดังนี้

๑. **หนองเทา** อยู่ทางทิศเหนือ ของบ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๑ ใช้สำหรับการเลี้ยงสัตว์แต่ในฤดูแล้งมีปริมาณน้ำน้อย
๒. **กุดอีคุณ(หนองอีคุณ)** อยู่ทางทิศตะวันตก ของบ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๑ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์
๓. **หนองกุดหนองแสง(หนองแสง)** เป็นหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ ของบ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๑ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์
๔. **หนองเต่า** เป็นหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ ของบ้านหนองแสง หมู่ที่ ๒ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์
๕. **หนองแสง** อยู่ทางทิศตะวันออก ของบ้านหนองแสง หมู่ที่ ๒ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์
๖. **หนองบอนไซ** เป็นหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ ของบ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์
๗. **หนองร่องคำหิน** เป็นหนองสาธารณะประโยชน์ ของบ้านคำกุง หมู่ที่ ๕ ใช้สำหรับการเกษตรและเลี้ยงสัตว์
๘. **หนองร่องคำกุง** เป็นหนองสาธารณะประโยชน์ ของบ้านคำกุง หมู่ที่ ๕ ใช้สำหรับการเกษตรและเลี้ยงสัตว์
๙. **หนองกุดทางหลวง** เป็นหนองสาธารณะประโยชน์ ของบ้านคำกุง หมู่ที่ ๕ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์
๑๐. **หนองอีตุ้ม** เป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ ของบ้านหนองอีตุ้ม หมู่ที่ ๖ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์
๑๑. **หนองแขง** เป็นหนองสาธารณะประโยชน์ ของบ้านหนองอีตุ้ม หมู่ที่ ๖ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์
๑๒. **หนองคูคำ** เป็นหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ ของบ้านหนองอีตุ้ม หมู่ที่ ๖ ใช้สำหรับการเลี้ยงปลาของหมู่บ้าน

๑๓. ร่องน้ำหนองบัว ไหลผ่านบ้านหลุมเป็ลือย หมู่ที่ ๑ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๑๔. ร่องน้ำมะตวง ไหลผ่านหมู่ที่ ๗ หมู่ที่ ๓ และหมู่ที่ ๕ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์นอกจากนี้ ยังมีลำห้วยไหลผ่านในตำบลที่ใช้ประโยชน์ได้เฉพาะในฤดูฝน

ได้แก่

๑๕. ลำห้วยพริกใหม่ ไหลผ่าน หมู่ที่ ๑ , ๖ เป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลศรีสมเด็จ และตำบลหม่ม่น

๑๖. ลำห้วยพริกเก่า ไหลผ่าน หมู่ที่ ๕, ๖

๑๗. ลำห้วยพิลือ ไหลผ่านบ้านคำกั้ง หมู่ที่ ๔ ชาวบ้านทำทอนกันน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วมในฤดูฝน เรียกว่าทอนบ่ห้วยไผ่ และไหลผ่าน บ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓ และ บ้านคำกุง หมู่ที่ ๕ ออกไปทางตำบลหม่ม่น

๑๘. ลำห้วยกุดสา ไหลแยกจาก ลำห้วยพิลือ ลงทางทิศใต้ของบ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓

๑๙. ห้วยกุดฮู ไหลแยกจากลำห้วยพิลือลงทางทิศตะวันออกของ บ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓ ฤดูแล้ง ใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูก ได้บ้างเฉพาะในต้นฤดูฝนเท่านั้น

๒๐. ลำห้วยกลอย ไหลผ่าน บ้านคำกุง หมู่ที่ ๕

๒๑. ลำห้วยบง แบ่งออกเป็น ๒ ช่วง คือลำห้วยบงตอนบน จะไหลผ่านบ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓ และลำห้วยบงตอนล่าง จะไหลผ่านบ้านคำกุง หมู่ที่ ๕

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

๑. ฝ่าย ๑๙ แห่ง (ม.๑,ม.๒,ม.๓,ม.๔,ม.๕,ม.๖,ม.๗,ม.๘)

๒. บ่อน้ำตื้น มีเกือบทุกหลังคาเรือน

๓. บ่อโยกสาธารณะ ๑๐ แห่ง

๔. บ่อบาดาลเพื่อการเกษตร ๔๙ บ่อ

หมู่ที่ ๑ จำนวน ๑๐ บ่อ

หมู่ที่ ๒ จำนวน ๑๐ บ่อ

หมู่ที่ ๔ จำนวน ๙ บ่อ

หมู่ที่ ๗ จำนวน ๑๐ บ่อ

หมู่ที่ ๘ จำนวน ๑๐ บ่อ

รวม ๔๙ บ่อ

สระน้ำสาธารณะ อื่น ๆ เป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่ยังคงขาดการพัฒนาช่วงฤดูแล้งไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ มีดังนี้

๑ **สระน้ำวัดเหนือหรือวัดอินทรสังวรปริวาส** เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคภายในวัด รวมถึงประชาชนบริเวณรอบวัด เป็นสระน้ำบ่อเลี้ยงปลาสาธารณะขนาดใหญ่ ที่เป็นแหล่งอาหารให้กับประชาชน ปัจจุบันอยู่ในสภาพตื้นเขินกักเก็บน้ำได้น้อย

๒ **สระน้ำวัดกลางหรือวัดสระทอง** สระน้ำหนองแสง เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคภายในวัด รวมถึงประชาชนบริเวณรอบวัด เป็นสระน้ำบ่อเลี้ยงปลาสาธารณะขนาดใหญ่ ที่เป็นแหล่งอาหารให้กับประชาชนปัจจุบันอยู่ในสภาพตื้นเขินกักเก็บน้ำได้น้อย

๓ **สระน้ำวัดป่าศรีสมเด็จ** เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคภายในวัด รวมถึงประชาชนบริเวณรอบวัด เป็นสระน้ำบ่อเลี้ยงปลาสาธารณะขนาดใหญ่ ที่เป็นแหล่งอาหารให้กับประชาชน ปัจจุบันอยู่ในสภาพตื้นเขินกักเก็บน้ำได้น้อยสระน้ำเพื่อการเกษตร ของกรมพัฒนาที่ดิน ชุดสระน้ำในไร่นาของเกษตรกรรมกระจายอยู่เกือบทุกหมู่บ้าน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ เพาะเห็ดฟางของเกษตรกร

น้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค

ตำบลศรีสมเด็จ ได้รับการแก้ไขปัญหาเรื่องแหล่งน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคและบริโภค ซึ่งปัจจุบันปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค มีบางหมู่บ้านที่การขยายเขตระบบท่อประปายังไม่ทั่วถึง การขาดแคลนน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาดลดลงมาก มีประปาหมู่บ้านครบทุกหมู่บ้าน แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน อีกทั้งไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำไว้ใช้นอกฤดูฝน ซึ่งเป็นปัญหาทำให้ขาดแคลนน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภค-บริโภค องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสมเด็จ มีโครงการที่จะดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องจัดทำประปาหมู่บ้านเพิ่มเติม เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องนี้ต่อไป ประปาที่อยู่ในความรับผิดชอบของอบต.ศรีสมเด็จ มีดังนี้

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๒

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๖ ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๗

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๘

ประปาที่อยู่ในความรับผิดชอบของหมู่บ้าน มีดังนี้

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๓ ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๔

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๕

การใช้น้ำใต้ดิน

- น้ำใต้ดินมีประโยชน์ต่อเกษตรกรตำบลศรีสมเด็จเนื่องจากแหล่งน้ำธรรมชาติในฤดูแล้งใช้ประโยชน์ได้น้อย เกษตรกรจึงอาศัยบ่อน้ำตื้น บ่อโยกสาธารณะในการปลูกพืชผัก รวมทั้งใช้ในการอุปโภค-บริโภค

๑.๖ ลักษณะของไม้และป่าไม้

ตำบลศรีสมเด็จ ไม่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จึงไม่มีลักษณะป่าไม้ให้เห็น จะมีบ้างในที่สาธารณะและหัวไร่ปลายนา ซึ่งมีต้นไม้เล็ก ๆ เช่น ไม้จิก ไม้รัง ไม้พลวง ไม้แดง เป็นต้น

๒. ด้านการเมือง/การปกครอง

๒.๑ เขตการปกครอง

การปกครองท้องที่ตำบลศรีสมเด็จ แบ่งเขตปกครองท้องที่ทั้งหมด ๘ หมู่บ้าน ดังนี้

บ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๑ มีพื้นที่จำนวน ๓.๕ ตารางกิโลเมตรหรือ ๒,๑๘๗.๕ ไร่

ผู้ใหญ่บ้านนายสถิตย์ ชมภูทัศน์ ๐๘๐ - ๖๖๓-๘๒๘๗

นายธนพล บุตร์แก้ว ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง

นายอาทิตย์ กงกำหนด ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง

นายอดุลย์ สะภา ผู้ช่วยฝ่ายรักษาความสงบ

บ้านหนองแสง หมู่ที่ ๒ มีพื้นที่จำนวน ๒.๕ ตารางกิโลเมตรหรือ ๑,๕๖๒.๕ ไร่

ผู้ใหญ่บ้านนางบุญยอด ภูจัตุ ๐๘๔ - ๗๙๙๐๑๓๙

นายสมบุรณ์ ภูทองโปง ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง

นายวันเฉลิม พลเยี่ยม ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง

นายสมควร ก้อนบุญไสย์ ผู้ช่วยฝ่ายรักษาความสงบ

บ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓ มีพื้นที่จำนวน ๑๑ ตารางกิโลเมตรหรือ ๖,๘๗๕ ไร่

ผู้ใหญ่บ้านนายสมฤทธิ กัวสมบุรณ์ และเป็นกำนันตำบลศรีสมเด็จ ๐๘๘-๕๔๐-๗๘๐๗

นายวิระพงษ์ วิภาคะ สารวัตรกำนัน

นายสมร คามะภาสารวัตรกำนัน

นายทองปน การร้อย ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง

นางสาวสมคิด กงกำหนด ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง

นางสมบุรณ์ การสอน เป็นแพทย์ประจำตำบลศรีสมเด็จ (๐๙๓ - ๐๗๙๕๒๓๖)

บ้านคำกั้ง หมู่ที่ ๔ มีพื้นที่จำนวน ๓ ตารางกิโลเมตรหรือ ๑,๘๗๕ ไร่

ผู้ใหญ่บ้านนายสุริยันต์ กาวี (๐๘๗ - ๗๗๐-๘๙๕๐)

นายสมัย สัจจะ ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง

นายสำแดง วิระศรี ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง

บ้านคำกุง หมู่ที่ ๕ มีพื้นที่จำนวน ๖.๕ ตารางกิโลเมตรหรือ ๔,๐๖๒.๕ ไร่

ผู้ใหญ่บ้านนายเทพพนม เจริญแนว (๐๘๗ - ๘๕๖-๒๖๓๓)

นายไพโรจน์ คันสร ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง

นายบัณฑิต งานเจน ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง

นายวัชระ ชมภูทัศน์ ผู้ช่วยฝ่ายรักษาความสงบ

บ้านหนองอุดม หมู่ที่ ๖ มีพื้นที่จำนวน ๒.๕ ตารางกิโลเมตรหรือ๑,๕๖๒.๕ ไร่

ผู้ใหญ่บ้านนางศรีนวล วิหาระโกชน์ (๐๘๗ - ๙๕๑๓๘๖๔)

นายณรงค์ ภูวิชิต ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง

นายบุญเรือง จันทะคัต ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง

นายสมพร ชำนาญมาก ผู้ช่วยฝ่ายรักษาความสงบ

บ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๗ มีพื้นที่จำนวน ๔ ตารางกิโลเมตรหรือ๒,๕๐๐ ไร่

ผู้ใหญ่บ้านนายบุญเถิง โสมา (๐๘๕ - ๗๕๙๙๗๙๖)

นายอุทัย การคิด ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง

นางวารภรณ์ จำเริญพัฒน์ ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง

นายบุญใจ ธรรมเกษตร ผู้ช่วยฝ่ายรักษาความสงบ

บ้านหนองแสง หมู่ที่ ๘ มีพื้นที่จำนวน ๒ ตารางกิโลเมตรหรือ๑,๒๕๐ ไร่

ผู้ใหญ่บ้านนายนฤพล ไตรพิช (๐๘๙ - ๒๗๔๑๓๕๐)

นายประสงค์ แกมนิรัตน์ ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง

นางลำไย อันสงคราม ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง

๒.๒ ประชากร

๓.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับประชากร ข้อมูลประชากร ณ วันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙

ตำบลศรีสมเด็จ มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น ๕,๖๒๒ คนแยกเป็น ชาย ๒,๗๙๔ คน หญิง ๒,๘๒๘คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย ๑๖๐.๖๒๙ คน / ตารางกิโลเมตร มีครัวเรือน ๑,๖๐๒ ครัวเรือน

เปรียบเทียบจำนวนข้อมูลประชากรครั้งล่าสุด (วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๙)

ตำบลศรีสมเด็จ มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น ๕,๕๙๐คนแยกเป็น ชาย ๒,๗๗๘ คน

หญิง ๒,๘๑๒คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย ๑๕๙.๗๑ คน / ตารางกิโลเมตร มีครัวเรือน ๑,๕๖๑ ครัวเรือน

มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ๓๒ คน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๕๖๙ ชายเพิ่มขึ้น ๑๖ คน หญิงเพิ่มขึ้น ๑๖ คน
ครัวเรือนเพิ่มขึ้น ๔๑ ครัวเรือน

จำนวนประชากรสามารถแยกเป็นรายหมู่บ้าน ได้ดังนี้

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	ชาย(คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
1	บ้านหลุมเปลือย	292	550	556	1106
2	บ้านหนองแสง	178	292	302	594
3	บ้านโนนสะอาด	303	464	427	891
4	บ้านคำก้าง	182	282	243	525
5	บ้านคำกุง	223	413	437	850
6	บ้านหนองอุดม	181	347	374	721
7	บ้านหลุมเปลือย	150	279	299	578
8	บ้านหนองแสง	93	167	190	357
รวม		1602	2794	2828	5622

หมายเหตุ ข้อมูลจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง อำเภอสมเด็จ วันที่ ๑๓ ตุลาคม
๒๕๕๙ เปรียบเทียบข้อมูลประชากรเป็นรายหมู่บ้าน

ตารางที่๒-๑ จำนวนประชากรสามารถแยกเป็นรายหมู่บ้าน

๓. สภาพทางสังคม

๓.๑ การศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา ๓ แห่ง

๑. โรงเรียนบ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
๒. โรงเรียนบ้านคำกุง - หนองอิดุม หมู่ที่ ๕ , ๖ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
๓. โรงเรียนหนองแสงวิทยาเสริม หมู่ที่ ๒ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ๑ แห่ง

๔. โรงเรียนหนองแสงวิทยาเสริม หมู่ที่ ๒ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
๕. โรงเรียนอาชีวะศึกษา - แห่ง
๖. โรงเรียน / สถาบันชั้นสูง - แห่ง
๗. ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน - แห่ง
๘. ห้องสมุดประชาชน - แห่ง
๙. ศูนย์บริหารทางการศึกษานอกโรงเรียน ๑ แห่ง
๑๐. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำหมู่บ้าน ๓ แห่ง

๑๐.๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองแสง หมู่ที่ ๑

จำนวน ๑ แห่ง

๑๐.๒ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓ จำนวน ๑ แห่ง

๑๐.๓ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านคำกุง หมู่ที่ ๕ จำนวน ๑ แห่ง

๑๑. หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ๘ แห่ง

๓.๒ สถาบันทางศาสนา

๑ วัด / สำนักสงฆ์ ๗ แห่ง ดังนี้

๑.วัดอินทรวงศ์ปริวาส	ตั้งอยู่ในเขตหมู่ที่ ๑
๒.วัดสระทอง	ตั้งอยู่ในเขตหมู่ที่ ๒
๓.วัดสมศรีบูรพา	ตั้งอยู่ในเขตหมู่ที่ ๓
๔.วัดสมพรศรีมงคล	ตั้งอยู่ในเขตหมู่ที่ ๔
๕.วัดศรีนวลเจริญ	ตั้งอยู่ในเขตหมู่ที่ ๕
๖.วัดท่าสามัคคี	ตั้งอยู่ในเขตหมู่ที่ ๖
๗.วัดป่าศรีสมเด็จ	ตั้งอยู่ในเขตหมู่ที่ ๒

๒ มัสยิด - แห่ง

๓ ดอนเจ้าปู่ ๔ แห่ง

๔ โบสถ์ ๑ แห่ง

๓.๓ การสาธารณสุข

๓.๓.๑ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองแสง ๑ แห่ง ตั้งอยู่ในเขตหมู่ที่ ๗

๓.๓.๒ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อ.ส.ม.) รวม ๖๙ คน

๓.๓.๓ ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานหมู่บ้านบ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๑

๓.๓.๔ ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานหมู่บ้านบ้านหนองแสง หมู่ที่ ๒

๓.๓.๕ ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานหมู่บ้านบ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓

๓.๓.๖ ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานหมู่บ้านบ้านคำกั้ง หมู่ที่ ๔

๓.๓.๗ ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานหมู่บ้านบ้านคำกุง หมู่ที่ ๕

๓.๓.๘ ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานหมู่บ้านบ้านหนองอิดุม หมู่ที่ ๖

๓.๓.๙ ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานหมู่บ้านบ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๗

๓.๓.๑๐ ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานหมู่บ้านบ้านหนองแสง หมู่ที่ ๘

๓.๓.๑๑ อัตราการมีและการใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ ๑๐๐

๓.๔ อาชญากรรม

พื้นที่ตำบลศรีสมเด็จ เป็นพื้นที่ที่ยึดถือวัฒนธรรมและประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนาน มีความสามัคคี และประกอบสัมมาอาชีพด้วยความขยันขันแข็ง จึงทำให้ปัญหาด้านอาชญากรรมในพื้นที่มีน้อยส่วนมากจะเป็นคดีเกี่ยวกับการลักเล็กขโมยน้อย และกรรมการหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านได้มีการจัดเวรยามในการดูแลรักษาความปลอดภัยภายในหมู่บ้านทำให้การเกิดอาชญากรรมในพื้นที่มีน้อย

๓.๕ ยาเสพติด

ตำบลศรีสมเด็จ เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่บ้าง แต่ส่วนมากจะเป็นผู้เสพ และผู้ค้ารายย่อย ซึ่งอบต.ศรีสมเด็จ ได้ตระหนักถึงโทษภัยของยาเสพติด โดยได้มีการอบรมให้ความรู้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติด

๓.๖ การสังคมสงเคราะห์

ตำบลศรีสมเด็จได้ดำเนินการด้านการสังคมสงเคราะห์ โดย มีการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ , คนพิการ, ผู้ป่วยติดเชื้อ, ผู้ยากไร้ , ผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่โดยการจ่ายเบี้ยยังชีพตามนโยบายของรัฐบาล การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือทั้งในด้านการดำรงชีวิต การฝึกอาชีพ การให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยและการส่งเสริมการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ , โรงเรียนผู้สูงอายุ , ชมรมคนพิการเพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้สูงอายุและคนพิการในพื้นที่

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๓.๖.๑ สถานีตำรวจ/ป้อมตำรวจ	- แห่ง
๓.๖.๒ รถดับเพลิง/สถานีดับเพลิง	จำนวน ๑ คัน
๓.๖.๓ จุดตรวจเวรยามภายในหมู่บ้าน	จำนวน ๙ แห่ง

๔ ระบบบริการพื้นฐาน

๔.๑ การคมนาคมขนส่ง

การคมนาคมติดต่อระหว่างตำบล อำเภอจังหวัด รวมทั้งการคมนาคมระหว่างตำบลและหมู่บ้าน ดังนี้

๔.๑.๑ ทางหลวงชนบท (ถนน ร.พ.ช.) เชื่อมระหว่างบ้านหนองแสงหมู่ที่ ๒ , บ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓ ถึงเขตเทศบาลตำบลสมเด็จ

๔.๑.๒ ทางหลวงชนบท (ถนน ร.พ.ช.) เชื่อมระหว่างบ้านหนองแสงหมู่ที่ ๒ , บ้านคำกุงหมู่ที่ ๕ ถึงเขต ตำบลหม่ม่นทางหลวงชนบท (ถนนกรมโยธาธิการ) เชื่อมระหว่างบ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๗ ถึงบ้านคำกั้ง หมู่ที่ ๔ ถึงเขตตำบลสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ถนนภายในหมู่บ้านนี้เป็นถนนคอนกรีตส่วนหนึ่งแต่โดยส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรังที่มีสภาพใช้การได้ในช่วงฤดูแล้ง แต่ในฤดูฝนจะมีสภาพชำรุด เป็นหลุมเป็นบ่อสัญจรไม่สะดวก

๔.๑.๓ ถนน อบจ. จ.กาฬสินธุ์ บ้านคำกุง-บ้านหนองแวง สาย ๒๐๒๓

๔.๒ การไฟฟ้า

ตำบลศรีสมเด็จมีกระแสไฟฟ้าครบทุกหมู่บ้าน แต่ไม่ครบทุกครัวเรือน โดยเฉพาะเขตที่อยู่ห่างไกลรอบนอกเขตหมู่บ้าน

๔.๒.๑ จำนวนหมู่บ้านที่ไฟฟ้าเข้าถึงครบทุกหมู่บ้าน แต่ยังไม่ครบทุกครัวเรือน ไฟฟ้าส่องสว่างตามจุดต่าง ๆ ภายในหมู่บ้าน ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของประชาชน

๔.๒.๒ การใช้ไฟฟ้าเพื่อการเกษตรยังไม่เพียงพอโดยเฉพาะพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลครัวเรือนที่ไม่มีไฟฟ้าใช้ส่วนมากเป็นครอบครัวขยาย ออกบ้านเลขที่ใหม่มีการพ่วงไฟฟ้า

๔.๓ การประปา

ตำบลศรีสมเด็จ ถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติไหลผ่านหลายลำห้วย ทำให้ชาวบ้านสามารถนำน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้อุปโภคบริโภค และบางหมู่บ้านมีน้ำประปาใช้ภายในหมู่บ้านเอง แต่ยังไม่ครบทุกหมู่บ้าน และน้ำประปาบางหมู่บ้านยังไม่พอใช้และจะขาดแคลนช่วงฤดูแล้งและเพื่อการเกษตรเท่านั้น ตำบลศรีสมเด็จแก้ไขปัญหาเรื่องแหล่งน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคและบริโภค ซึ่งปัจจุบันปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค มีบางหมู่บ้านที่การขยายเขตระบบท่อประปายังไม่ทั่วถึง การขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดลดลงมาก มีประปาหมู่บ้านครบทุกหมู่บ้าน แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน อีกทั้งไม่มีแหล่งกักเก็บน้ำไว้ใช้นอกฤดูฝน ซึ่งเป็นปัญหาทำให้ขาดแคลนน้ำ

สะดวกเพื่อการอุปโภค-บริโภค องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสมเด็จ มีโครงการที่จะดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องจัดทำประปาหมู่บ้านเพิ่มเติม เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องนี้ ต่อไป ประปาที่อยู่ในความรับผิดชอบของอบต.ศรีสมเด็จ

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๒

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๖

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๗

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๘

ประปาที่อยู่ในความรับผิดชอบของหมู่บ้าน

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๓

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๔

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๕

๔.๔ การโทรคมนาคม/การติดต่อสื่อสาร

๕.๓.๑ โทรศัพท์สาธารณะ ๘ แห่ง สภาพชำรุด

๕.๓.๒ เครื่องรับวิทยุสื่อสารประจำสำนักงาน จำนวน ๑ เครื่อง และชนิดมือถือ จำนวน ๕ เครื่อง ซึ่งใช้คลื่นความถี่ร่วมข่ายกรมการปกครอง ช่อง ๑๕๖.๔๕๐ mhz. และช่อง ๑๕๕.๙๐ mhz. สำหรับใช้ติดต่อสื่อสารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีสมเด็จกับหน่วยราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔.๕ ไปรษณีย์หรือการสื่อสารหรือการขนส่งและวัสดุ ครุภัณฑ์

ประชาชนตำบลศรีสมเด็จ ใช้บริการส่งจดหมาย พัสดุ ที่ไปรษณีย์อำเภอสมเด็จ รหัสไปรษณีย์ ๔๖๑๕๐ เนื่องจากตำบลศรีสมเด็จ อยู่ใกล้อำเภอสมเด็จ และใช้บริการขนส่งวัสดุ ครุภัณฑ์ ผ่านบริษัทรถบขส.จำกัดหรือรถร่วม บขส.ในการส่งสิ่งของไปถึงปลายทาง รวมทั้งใช้บริการส่งพัสดุของบริษัทเอกชนอื่น ๆ

๕. ระบบเศรษฐกิจ

๕.๑ การเกษตร

ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

ดิน ชนิดและสมรรถนะของดินในตำบลศรีสมเด็จ ประกอบด้วยดิน ๕ ชุด ได้แก่

ชุดดินพื้นที่ลุ่ม - ชุดดินบุญศรีภัก

- ชุดดินละหานทราย

- ชุดดินสีทน

ชุดดินพื้นที่ดอน-ชุดดินคำบง

-ชุดดินปักธงชัย

ตำบลศรีสมเด็จมีพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ในระดับหนึ่ง คือมีดินที่เหมาะสมสำหรับการเกษตร และมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่ให้ประชาชนในพื้นที่ใช้ในการทำการเกษตร มีการทำการเกษตรที่หลากหลาย เช่น ทำนา , ทำสวน , ทำไร่ ฯลฯ โดยผลผลิตด้านการเกษตรในพื้นที่ได้แก่ ข้าว , ข้าวโพด , มันสำปะหลัง , อ้อย , แดงโม , ยางพารา , ปาล์ม เป็นต้น

ข้อมูลทางเกษตรกรรม พื้นที่ทั้งหมดของตำบลศรีสมเด็จ ๓๕ ตารางกิโลเมตร หรือ ๒๑,๘๗๕ ไร่

๑) พื้นที่นา	จำนวน	๖,๙๕๔	ไร่
๒) พื้นที่ทำไร่	จำนวน	๑,๖๙๖	ไร่
๓) พื้นที่ทำสวน	จำนวน	๓๑๓	ไร่
๔) พื้นที่ทำการเกษตรอื่น ๆ	จำนวน	๒๙๑	ไร่
๕) พื้นที่ป่าและอื่น ๆ	จำนวน	๓,๕๓๐	ไร่

๕.๒ อาชีพเสริม

- เห็ดฟางและพืชผัก เกษตรกรในตำบลศรีสมเด็จ จะเพาะปลูกเห็ดฟางเป็นรายได้เสริม ถือว่าเป็นตำบลที่มีการเพาะปลูกเห็ดฟางมากที่สุดในอำเภอสมเด็จ มีผลผลิตมากจนเป็นหนึ่งในตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ดีเด่นประจำอำเภอสมเด็จ รองจากข้าว ส่วนใหญ่เกษตรกรจะเพาะเห็ดหลังฤดูกาลทำนาโดยอาศัยน้ำจากสระ น้ำบาดาลในไร่นา และห้วย หนอง คลอง บึงนอกจากเห็ดฟางแล้วเกษตรกรยังมีการปลูกพืชผักในไร่นาบางส่วน เช่น ข้าวโพด ถั่วฝักยาว กะหล่ำปลี ผักกาดขาวปลี เขียวปลี กวางตุ้ง และแตงร้าน วัตถุประสงค์เพื่อบริโภคในครัวเรือน

๕.๓ การประมง

ตำบลศรีสมเด็จ อยู่นอกเขตชลประทาน การทำประมงจึงมีน้อย ส่วนมากจะทำการเลี้ยงปลาตามสระในไร่น้ำหรือบ่อซีเมนต์

๕.๔ การปศุสัตว์ ตำบลศรีสมเด็จ มีการเลี้ยงโค กระบือซึ่งสืบทอดกันมาแต่อดีตปัจจุบันเริ่มมีการเลี้ยงโคกระบือเพื่อการพาณิชย์มากขึ้น ไม่ใช่เลี้ยงเพื่อใช้แรงงานเหมือนในอดีต นอกจากนี้ในพื้นที่ตำบลยังมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อไว้บริโภคในครัวเรือน เช่น การเลี้ยงไก่ไข่ , กบ , ปลาชนิดต่าง ๆ

๕.๕ การเลี้ยงสัตว์

สัตว์ที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงได้แก่ โค กระบือ สุกร เป็ด ไก่ โดยมีวัตถุประสงค์ ใน การเลี้ยง เพื่อจำหน่ายและบริโภคในครัวเรือน ส่วนใหญ่จะเลี้ยงตามธรรมชาติ คือเลี้ยงตามที่สาธารณะ ห้วยไร่ ปลายนา เกษตรกรมีการตื่นตัวในการเลี้ยงโคกันมาก โคที่เกษตรกรเลี้ยง เป็นโคเนื้อลูกผสม พันธุ์อเมริกันบรามันชาโลเล่ และโคพันธุ์พื้นเมืองปัจจุบัน การใช้แรงงานสัตว์ ผลพลอยได้จากการเลี้ยงสัตว์ก็คือปุ๋ยคอกจากมูลสัตว์ ส่วนไก่และเป็ดจะเลี้ยงควบคู่กัน ไก่ที่เลี้ยงเป็นไก่พื้นเมืองส่วนเป็ดที่เลี้ยงเป็นเป็ดเทศ

๕.๖ การบริการในพื้นที่ตำบลศรีสมเด็จ - แห่ง

๕.๗ การท่องเที่ยว ตำบลศรีสมเด็จ ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มจึงเหมาะแก่การทำเกษตร

๕.๘ การอุตสาหกรรม ตำบลศรีสมเด็จ มีหน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสมเด็จ

- ๑ ปิมน้ำมันขนาดเล็ก ๑ แห่ง
- ๒ โรงสีข้าวขนาดเล็ก ๑๖ แห่ง
- ๓ อุตสาหกรรมในครัวเรือน - แห่ง

๔ โรงปูนผสมเสร็จ ๑ แห่ง

๕ ลานมัน จำนวน ๔ แห่ง

(๑) ลานมันเขียวฮั่ววัสดุ

(๒) ลานมันง่วนเชียง

(๓) ลานมันพัฒนา

(๔) ลานมันลิ้มไทยเฮง

๖ โรงไขกระดูก ๑ แห่ง

๗ อุ้ช่อมรณยนต์ ๑ แห่ง

๘ โรงแรม/รีสอร์ต/ห้องพัก - แห่ง

๙ โรงน้ำดื่ม ๔ แห่ง

๑๐ โรงไม้แปรรูปขนาดกลาง ๑ แห่ง

๕.๙ การพาณิชย์และกลุ่มอาชีพ การพาณิชย์ในตำบลศรีสมเด็จ ส่วนใหญ่จะเป็นร้านขายของชำและร้านซ่อม ซึ่งมีขนาดไม่ใหญ่มาก ในส่วนของกลุ่มอาชีพประชาชนในพื้นที่ได้มีการรวมกลุ่มกันหลายกลุ่ม เช่นกลุ่มทอผ้า , กลุ่มเสื้อปัก , กลุ่มจักสาน เป็นต้น

๕.๑๐ แรงงาน ค่าแรงและสภาพแรงงาน วันละ ๒๐๐ - ๓๐๐ บาท/วัน/คน การจ้างแรงงานจะจ้างกันระหว่างในหมู่บ้านเดียวกันหรือหมู่บ้านอื่นที่อยู่ใกล้เคียง และมีแรงงานออกไปทำงานนอกเขตพื้นที่เช่นต่างอำเภอต่างจังหวัด และเขตกรุงเทพฯ แต่เป็นลักษณะการไปชั่วคราว ด้านแรงงานส่วนมากจะเป็นแรงงานในพื้นที่เมื่อหมดฤดูการทำนาแรงงานในพื้นที่จะเข้าไปทำงานที่กรุงเทพฯ หรือหัวเมืองใหญ่ โดยจะมีการจ้างงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตด้านการเกษตร เช่นดำนา ,เกี่ยวข้าว , ตัดอ้อย , กรีดยางพารา ฯลฯ

๖ เศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่น(ด้านเกษตรและแหล่งน้ำ)

๖.๑ ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน หรือชุมชน

ประชากรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสมเด็จ ประกอบอาชีพดังนี้

๗.๑.๑ ร้อยละ ๙๐ ของครัวเรือนทั้งหมด ประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม เช่น ทำนาทำไร่

๗.๑.๒ ร้อยละ ๕ ของครัวเรือนทั้งหมด ประกอบอาชีพค้าขาย และรับราชการ

๗.๑.๓ ร้อยละ ๕ ของครัวเรือนทั้งหมด ประกอบอาชีพรับจ้างและอื่น ๆ

๖.๒ ข้อมูลด้านการเกษตร

- บ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๑ มีอาชีพหลัก คือการทำการเกษตรมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือทำนา ปลูกเห็ดฟาง อยางพารานอกจากนั้นยังมีการทำการเกษตรอย่างอื่น เช่น ทำไร่มันสำปะหลัง , ทำไร่อ้อย เป็นต้น

- บ้านหนองแสง หมู่ที่ ๒ มีการทำการเกษตรที่ผสมผสานแล้วแต่ความเหมาะสมของพื้นที่เช่น ทำนา , ทำไร่มันสำปะหลัง , ทำไร่อ้อย ,อยางพารา ปลูกเห็ดฟาง เป็นต้น

- บ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓ มีการทำการเกษตรที่ผสมผสานแล้วแต่ความเหมาะสมของพื้นที่เช่น ทำนา , ทำไร่มันสำปะหลัง , ทำไร่อ้อย ,อยางพารา ปลูกเห็ดฟาง เป็นต้น

- บ้านคำกั้ง หมู่ที่ ๔ มีการทำการเกษตร คือทำนา, ทำไร่มันสำปะหลัง , ทำไร่อ้อย ,อยางพารา ปลูกเห็ดฟาง เป็นส่วนใหญ่ หลังฤดูเก็บเกี่ยว มีการทำการเกษตรเพิ่มเติม คือปลูกแตงโม ,ข้าวโพด เป็นต้น

- บ้านคำกุง หมู่ที่ ๕ มีการทำนา, ทำไร่มันสำปะหลัง ,ทำไร่อ้อย ,อยางพาราปลูกเห็ดฟาง เป็นหลักนอกจากนี้บางครอบครัวก็มีการปลูกข้าวโพด เป็นต้น

- บ้านหนองอุดม หมู่ที่ ๖ มีการทำการเกษตรที่ผสมผสานแล้วแต่ความเหมาะสมของพื้นที่เช่น ทำนา , ทำไร่มันสำปะหลัง , ทำไร่อ้อย , อยางพารา ,แตงโม ,ข้าวโพด เห็ดฟาง เป็นต้น

- บ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๗ มีการมีการทำนาเป็นหลัก นอกจากการทำนาแล้วยังมีการทำการเกษตรอย่างอื่น เช่นปลูกแตงโม , ปลูกอ้อย , มันสำปะหลัง,อยางพาราปลูกเห็ดฟาง เป็นต้น

- บ้านหนองแสง หมู่ที่ ๘ มีการทำการเกษตรที่ผสมผสานแล้วแต่ความเหมาะสมของพื้นที่เช่น ทำนา , ทำไร่มันสำปะหลัง , ทำไร่อ้อย , อยางพารา ,ข้าวโพด ปลูกเห็ดฟาง เป็นต้น

๖.๓ ข้อมูลด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

แหล่งน้ำธรรมชาติ หลายแห่ง ซึ่งมีน้ำขังตลอดปี แต่ในฤดูแล้งปริมาณน้ำไม่เพียงพอในการทำการเกษตร ปลูกพืช หรือทำการเกษตรอื่น ๆ ซึ่งยังขาดการพัฒนาช่วงฤดูแล้งไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ แหล่งน้ำที่สำคัญมีดังนี้

๑. **หนองเทา** อยู่ทางทิศเหนือของบ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๑ ใช้สำหรับการเลี้ยงสัตว์แต่ในฤดูแล้งมีปริมาณน้ำน้อย

๒. **กุดอีคูณ (หนองอีคูณ)** อยู่ทางทิศตะวันตก ของบ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๑ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๓. **หนองกุดหนองแสง (หนองแสง)** เป็นหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ ของบ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๑ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๔. **หนองเต่า** เป็นหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ ของบ้านหนองแสง หมู่ที่ ๒ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๕. **หนองแสง** อยู่ทางทิศตะวันออก ของบ้านหนองแสง หมู่ที่ ๒ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๖. **หนองบอนไซ** เป็นหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ ของบ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๗. **หนองร่องคำหิน** เป็นหนองสาธารณะประโยชน์ ของบ้านคำกุง หมู่ที่ ๕ ใช้สำหรับการเกษตรและเลี้ยงสัตว์

๘. **หนองร่องคำกุง** เป็นหนองสาธารณะประโยชน์ ของบ้านคำกุง หมู่ที่ ๕ ใช้สำหรับการเกษตรและเลี้ยงสัตว์

๙. **หนองกุดทางหลวง** เป็นหนองสาธารณะประโยชน์ ของบ้านคำกุง หมู่ที่ ๕ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๑๐. **หนองอีตุ้ม** เป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ ของบ้านหนองอีตุ้ม หมู่ที่ ๖ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๑๑. **หนองแขง** เป็นหนองสาธารณะประโยชน์ ของบ้านหนองอีตุ้ม หมู่ที่ ๖ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๑๒. หนองคูคำ เป็นหนองน้ำสาธารณประโยชน์ ของบ้านหนองอิดุม หมู่ที่ ๖ ใช้สำหรับการเลี้ยงปลาของหมู่บ้าน

๑๓. ร่องน้ำหนองบัว ไหลผ่านบ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๑ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๑๔. ร่องน้ำมะดุ้ง ไหลผ่านหมู่ที่ ๗ หมู่ที่ ๓ และหมู่ที่ ๕ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ยังมีลำห้วยไหลผ่านในตำบลที่ใช้ประโยชน์ได้เฉพาะในฤดูฝน

๑๕. ลำห้วยพริกใหม่ ไหลผ่าน หมู่ที่ ๑ , ๖ เป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลศรีสมเด็จ และตำบลหม่ม่น

๑๖. ลำห้วยพริกเก่า ไหลผ่าน หมู่ที่ ๕, ๖

๑๗. ลำห้วยพิลื้อ ไหลผ่านบ้านคำกั้ง หมู่ที่ ๔ ชาวบ้านทำทำนบกั้นน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วมในฤดูฝน เรียกว่าทำนบก้วยไผ่ และไหลผ่าน บ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓ และบ้านคำกุง หมู่ที่ ๕ ออกไปทางตำบลหม่ม่น

๑๘. ลำห้วยกุดสา ไหลแยกจาก ลำห้วยพิลื้อลงทางทิศใต้ของบ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓

๑๙. ห้วยกุดฮู ไหลแยกจาก ลำห้วยพิลื้อลงทางทิศตะวันออกของ บ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓ ฤดูแล้ง ใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูก ได้บ้างเฉพาะในต้นฤดูฝนเท่านั้น

๒๐. ลำห้วยกลอย ไหลผ่าน บ้านคำกุง หมู่ที่ ๕

๒๑. ลำห้วยบง แบ่งออกเป็น ๒ ช่วง คือลำห้วยบงตอนบน จะไหลผ่านบ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓ และลำห้วยบงตอนล่าง

จะไหลผ่านบ้านคำกุง หมู่ที่ ๕

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

๑. ฝ่าย ๑๙ แห่ง (ม.๑,ม.๒,ม.๓,ม.๔,ม.๕,ม.๖,ม.๗,ม.๘)

๒. บ่อน้ำตื้น มีเกือบทุกหลังคาเรือน

๓. บ่อโยกสาธารณะ ๑๐ แห่ง

๔. บ่อบาดาลเพื่อการเกษตร ๔๙ บ่อ

หมู่ที่ ๑ จำนวน ๑๐ บ่อ

หมู่ที่ ๒ จำนวน ๑๐ บ่อ

หมู่ที่ ๔ จำนวน	๙ บ่อ
หมู่ที่ ๗ จำนวน	๑๐ บ่อ
หมู่ที่ ๘ จำนวน	๑๐ บ่อ
รวม ๔๙ บ่อ	

สระน้ำสาธารณะ อื่น ๆ เป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่ยังคงขาดการพัฒนาช่วงฤดูแล้งไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ มีดังนี้

๑ สระน้ำวัดเหนือหรือวัดอินทรสังวรปริวาส เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคภายในวัด รวมถึงประชาชนบริเวณรอบวัด เป็นสระน้ำบ่อเลี้ยงปลาสาธารณะขนาดใหญ่ ที่เป็นแหล่งอาหารให้กับประชาชน ปัจจุบันอยู่ในสภาพตื้นเขินกักเก็บน้ำได้น้อย

๒ สระน้ำวัดกลางหรือวัดสระทอง สระน้ำหนองแสง เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคภายในวัด รวมถึงประชาชนบริเวณรอบวัด เป็นสระน้ำบ่อเลี้ยงปลาสาธารณะขนาดใหญ่ ที่เป็นแหล่งอาหารให้กับประชาชนปัจจุบันอยู่ในสภาพตื้นเขินกักเก็บน้ำได้น้อย

๓ สระน้ำวัดป่าศรีสมเด็จ เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคภายในวัด รวมถึงประชาชนบริเวณรอบวัด เป็นสระน้ำบ่อเลี้ยงปลาสาธารณะขนาดใหญ่ ที่เป็นแหล่งอาหารให้กับประชาชน ปัจจุบันอยู่ในสภาพตื้นเขินกักเก็บน้ำได้น้อย สระน้ำเพื่อการเกษตร ของกรมพัฒนาที่ดิน ชุดสระน้ำในไร่นาของเกษตรกรมีกระจายอยู่เกือบทุกหมู่บ้าน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ เพาะเห็ดฟางของเกษตรกร

๗.๔ ข้อมูลด้านแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ (หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค) ประปาที่อยู่ในความรับผิดชอบของ อบต.ศรีสมเด็จ

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๒

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๖

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๗

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๘

ประปาที่อยู่ในความรับผิดชอบของหมู่บ้าน

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๓

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๔

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๕

๗ ศาสนาประเพณี วัฒนธรรม

๗.๑ การนับถือศาสนาประชากรส่วนใหญ่ในตำบลนับถือศาสนาพุทธ

๗.๒ ประเพณีและงานประจำปี ตำบลศรีสมเด็จ ได้ให้ความสำคัญในการสืบสานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นของคนในพื้นที่โดยมีการจัดงานประเพณีและงานประจำปีที่สำคัญ ดังนี้

๑. บุญปรีวาสมกรรม จัดในช่วง เดือน ๑ ไทย
๒. บุญคุณลาน จัดในช่วง เดือน ๒ ไทย
๓. บุญข้าวจี จัดในช่วง เดือน ๓ ไทย
๔. บุญผะเหวด จัดในช่วง เดือน ๔ ไทย
๕. บุญสงกรานต์ จัดในช่วง เดือน ๕ ไทย
๖. บุญบั้งไฟ จัดในช่วง เดือน ๖ ไทย
๗. บุญข้าฮะ จัดในช่วง เดือน ๗ ไทย
๘. บุญเข้าพรรษาจัดในช่วง เดือน ๘ ไทย
๙. บุญข้าวประดับดิน จัดในช่วง เดือน ๙ ไทย
๑๐. บุญเข้าสาก จัดในช่วง เดือน ๑๐ ไทย
๑๑. บุญออกพรรษา จัดในช่วง เดือน ๑๑ ไทย
๑๒. บุญกฐิน จัดในช่วง เดือน ๑๒ ไทย

๗.๓ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น

ตำบลศรีสมเด็จ มีประชากรหลายเชื้อชาติ หลายเผ่าพันธุ์ อาศัยอยู่รวมกัน เช่น ลาว ภูไท ส่วย ฯลฯ ทำให้มีภาษาถิ่นที่หลากหลาย เช่น ลาว ภูไท เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละเผ่าพันธุ์ เอาไว้ เช่น การจักสานเครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน , การทอผ้าเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการรักษาและสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมของแต่ละเผ่าพันธุ์ให้คงอยู่สืบไป

๗.๔ สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

ตำบลศรีสมเด็จ มีการสืบทอดด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การจักสานเครื่องมีเครื่องใช้ , การทอผ้ามัดหมี่ , การทอผ้าไหม การปักเสื้อด้วยมือ, การทอเสื่อกก ฯลฯ ทำให้มีการนำสิ่งของเหล่านี้ไปจัดแสดงและจำหน่ายเป็นสินค้าพื้นเมืองของตำบลได้เป็นอย่างดี

๘ ทรัพยากรธรรมชาติ

๘.๑ น้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติ หลายแห่ง ซึ่งมีน้ำขังตลอดปี แต่ในฤดูแล้งปริมาณน้ำไม่เพียงพอในการทำ การเกษตรปลูกพืช หรือทำการเกษตรอื่น ๆ ซึ่งยังขาดการพัฒนาช่วงฤดูแล้งไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ แหล่งน้ำที่สำคัญมีดังนี้

๑. หนองเทา อยู่ทางทิศเหนือของบ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๑ ใช้สำหรับการเลี้ยงสัตว์แต่ในฤดูแล้งมี ปริมาณน้ำน้อย
๒. กุดอีคูณ (หนองอีคูณ) อยู่ทางทิศตะวันตก ของบ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๑ ใช้สำหรับการเกษตร และ เลี้ยงสัตว์
๓. หนองกุดหนองแสง (หนองแสง) เป็นหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ ของบ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๑ ใช้ สำหรับทำการเกษตร และเลี้ยงสัตว์
๔. หนองเต่า เป็นหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ ของบ้านหนองแสง หมู่ที่ ๒ ใช้สำหรับการเกษตร และ เลี้ยงสัตว์
๕. หนองแสง อยู่ทางทิศตะวันออก ของบ้านหนองแสง หมู่ที่ ๒ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์
๖. หนองบอนไซ เป็นหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ ของบ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์
๗. หนองร่องคำหิน เป็นหนองสาธารณะประโยชน์ ของบ้านคำกุง หมู่ที่ ๕ ใช้สำหรับการเกษตรและ เลี้ยงสัตว์
๘. หนองร่องคำกุง เป็นหนองสาธารณะประโยชน์ ของบ้านคำกุง หมู่ที่ ๕ ใช้สำหรับการเกษตรและ เลี้ยงสัตว์
๙. หนองกุดทางหลวง เป็นหนองสาธารณะประโยชน์ ของบ้านคำกุง หมู่ที่ ๕ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์
- ๑๐.หนองอีตุ้ม เป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ ของบ้านหนองอีตุ้ม หมู่ที่ ๖ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๑๑. หนองแขง เป็นหนองสาธารณะประโยชน์ ของบ้านหนองอิดุม หมู่ที่ ๖ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๑๒. หนองคูคำ เป็นหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ ของบ้านหนองอิดุม หมู่ที่ ๖ ใช้สำหรับการเลี้ยงปลาของหมู่บ้าน

๑๓. ร่องน้ำหนองบัว ไหลผ่านบ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๑ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๑๔. ร่องน้ำมะด้าง ไหลผ่านหมู่ที่ ๗ หมู่ที่ ๓ และหมู่ที่ ๕ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ยังมีลำห้วยไหลผ่านในตำบลที่ใช้ประโยชน์ได้เฉพาะในฤดูฝน ได้แก่

๑๕. ลำห้วยพริกใหม่ ไหลผ่าน หมู่ที่ ๑ , ๖ เป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลศรีสมเด็จ และตำบลหมู่ม่น

๑๖. ลำห้วยพริกเก่า ไหลผ่าน หมู่ที่ ๕, ๖

๑๗. ลำห้วยพิลื้อ ไหลผ่านบ้านคำกั้ง หมู่ที่ ๔ ชาวบ้านทำทบกั้นน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วมในฤดูฝนเรียกว่าทำนบกั้นน้ำ และไหลผ่าน บ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓ และ บ้านคำกุง หมู่ที่ ๕ ออกไปทางตำบลหมู่ม่น

๑๘. ลำห้วยกุดสา ไหลแยกจาก ลำห้วยพิลื้อ ลงทางทิศใต้ของบ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓

๑๙. ห้วยกุดฮูละแยกจาก ลำห้วยพิลื้อ ลงทางทิศตะวันออกของ บ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓ ฤดูแล้ง ใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูก ได้บ้างเฉพาะในต้นฤดูฝนเท่านั้น

๒๐. ลำห้วยกลอย ไหลผ่าน บ้านคำกุง หมู่ที่ ๕

๒๑. ลำห้วยบง แบ่งออกเป็น ๒ ช่วง คือ ลำห้วยบงตอนบน จะไหลผ่านบ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓ และลำห้วยบงตอนล่างจะไหลผ่านบ้านคำกุง หมู่ที่ ๕

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

๑. ฝ่าย ๑๙ แห่ง (ม.๑,ม.๒,ม.๓,ม.๔,ม.๕,ม.๖,ม.๗,ม.๘)

๒. บ่อน้ำ ตื้น มีเกือบทุกหลังคาเรือน

๓. บ่อโยกสาธารณะ ๑๐ แห่ง

๔. บ่อบาดาลเพื่อการเกษตร ๔๙ บ่อ

หมู่ที่ ๑ จำนวน ๑๐ บ่อ

หมู่ที่ ๒ จำนวน ๑๐ บ่อ

หมู่ที่ ๔ จำนวน ๙ บ่อ

หมู่ที่ ๗ จำนวน ๑๐ บ่อ

หมู่ที่ ๘ จำนวน ๑๐ บ่อ

รวม ๔๙ บ่อ

สระน้ำสาธารณะ อื่นๆ เป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่

ยังขาดการพัฒนาช่วงฤดูแล้งไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ มีดังนี้

๑ สระน้ำวัดเหนือหรือวัดอินทรสังวรปริวาส เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคภายในวัด รวมถึงประชาชนบริเวณรอบวัด เป็นสระน้ำบ่อเลี้ยงปลาสาธารณะขนาดใหญ่ ที่เป็นแหล่งอาหารให้กับประชาชน ปัจจุบันอยู่ในสภาพตื้นเขินกักเก็บน้ำได้น้อย

๒ สระน้ำวัดกลางหรือวัดสระทอง สระน้ำหนองแสง เป็นแหล่งน้ำ เพื่อการอุปโภคภายในวัด รวมถึงประชาชนบริเวณรอบวัด เป็นสระน้ำบ่อเลี้ยงปลาสาธารณะขนาดใหญ่ ที่เป็นแหล่งอาหารให้กับประชาชนปัจจุบันอยู่ในสภาพตื้นเขินกักเก็บน้ำได้น้อย

๓ สระน้ำวัดป่าศรีสมเด็จ เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคภายในวัดรวมถึงประชาชนบริเวณรอบวัด เป็นสระน้ำบ่อเลี้ยงปลาสาธารณะขนาดใหญ่ ที่เป็นแหล่งอาหารให้กับประชาชน ปัจจุบันอยู่ในสภาพตื้นเขินกักเก็บน้ำได้น้อยสระน้ำเพื่อการเกษตร ของกรมพัฒนาที่ดิน ชุดสระน้ำในไร่นาของเกษตรกรมีกระจายอยู่เกือบทุกหมู่บ้าน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการเพาะปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ เพาะเห็ดฟางของเกษตรกร

๘.๒ ป่าไม้

ตำบลศรีสมเด็จ ไม่มีป่าไม้ เหลือก็แต่เพียงไม้ตามหัวไร่ปลายนาที่เกษตรกร รักษาไว้เพื่อใช้ประโยชน์ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มจึงเหมาะแก่การทำการเกษตร

๘.๓ ภูเขา -

๘.๔. คุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติในเขตท้องที่ตำบลศรีสมเด็จค่อนข้างเสื่อมโทรมทั้งสภาพดิน สภาพแหล่งน้ำ ที่ขาดการพัฒนา

๙ ข้อมูลอื่นๆ

๙.๑ มวลชนจัดตั้ง

๙.๑.๑ กลุ่มอาชีพเกษตรกร

กลุ่มเกษตรกร มี ๑ กลุ่ม คือกลุ่มเกษตรกรทำนาตำบลศรีสมเด็จตั้งอยู่บ้านหนองอุดม หมู่ที่ ๖ มีสมาชิกจำนวน ๑๒๓ ครัวเรือน

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร มี ๒ กลุ่ม คือ

๑) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหนองอุดม หมู่ที่ ๖ กิจกรรมหลักของกลุ่ม คือ ถักฝ้ายทอลายมือประยุกต์ต่างๆ มีสมาชิกจำนวน ๔๑ คน

๒) กลุ่มแม่บ้านศรีสมเด็จ หมู่ที่ ๑,๒,๓,๔,๕ กิจกรรมหลักคือ ทอผ้าพื้นเมืองชนิดต่างๆ เช่น ผ้ามัดหมี่ ผ้าขาวม้า ผ้าสีพื้น มีสมาชิกจำนวน ๔๐ คน

กลุ่มเยาวชนเกษตร มี ๑ กลุ่ม กิจกรรมคือ แปรรูปอาหารจากกล้วย เลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก เลี้ยงไก่พื้นเมือง

มีสมาชิกจำนวน ๒๐ คน

กลุ่มกิจกรรม มี ๔ กลุ่ม คือ

๑) กลุ่มผู้ผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน กิจกรรมคือผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว กข.๖ เพื่อกระจายให้เกษตรกรในชุมชนใกล้เคียง มีสมาชิกจำนวน ๓๓ รายกลุ่มนี้ มีสถานที่อยู่ หมู่ที่ ๓

๒) กลุ่มผู้เพาะเห็ดฟาง กิจกรรมหลักคือเพาะเห็ดฟางจากกากมันสำปะหลัง มีสมาชิก จำนวน ๑๖๐ คน มีทุกหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ - หมู่ที่ ๘

๓) กลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพ กิจกรรมหลักคือผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพจำหน่ายให้กับสมาชิกในราคาถูกลง เพื่อลดต้นทุนการผลิตกลุ่มมีการจัดตั้งอยู่ ๓ หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ ๑,๒,๕

๔) กลุ่มออมทรัพย์ “กองทุนสวัสดิการชุมชน” สถานที่ทำการ ณ องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสมเด็จ (ส่วนสวัสดิการ) กิจกรรมหลัก คือ ออมทรัพย์ เพื่อเป็นกองทุนสนับสนุนส่งเสริมอาชีพและการศึกษาภายในชุมชนและเพิ่มคุณค่าให้กับเงินในการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมจริยธรรมครบวงจรชีวิต มีสมาชิก ๑,๓๑๗ คน

๒ การฝึกอบรม

- ลูกเสือชาวบ้าน ๕ รุ่น ๔๙๙ คน
- ไทยอาสาป้องกันชาติ – รุ่น - คน
- กองหนุนเพื่อความมั่นคงของชาติ – รุ่น - คน
- สตรีสหกรณ์ ๓ รุ่น ๑๕๐ คน
- อปพร. ๒ รุ่น ๑๐๕ คน
- เยาวชน ๒ รุ่น ๘๐ คน
- อสม. ๑ รุ่น ๗๒ คน
- ตัดผมชาย , หญิง ๑ รุ่น ๔๐ คน
- เดินสายไฟฟ้า ๑ รุ่น ๔๐ คน

๙.๑.๒ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

- จากการระดมความคิดวิเคราะห์พื้นที่และปัญหาร่วมกันของแต่ละหมู่บ้าน เกษตรกรมีการตื่นตัวมาก ในการที่จะปรับปรุงบำรุงดินและคิดหาวิธีลดต้นทุนการผลิต ตลอดจน การใช้สารสมุนไพรกำจัดโรคแมลง การใช้น้ำสกัดชีวภาพ ในการเพิ่มผลผลิตเห็ดฟาง และกำจัดกลิ่นเหม็นในคอกสัตว์ เป็นการรักษา สภาพแวดล้อมไปพร้อมกัน เช่นการเพาะปลูกเห็ดฟางเพื่อเพิ่มปุ๋ยแก่ดิน การทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้ ผลิต รดกองเห็ดให้เกิดดอกมากและน้ำหนักดี การทำปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อใช้ควบคู่กับปุ๋ยเคมี โดยลดการใช้ปุ๋ยเคมีลง

๑๐ สถานที่ราชการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสมเด็จ

- ๑ องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสมเด็จ ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๗ ภายใต้การกำกับดูแลของนายอำเภอ/ จังหวัด/กระทรวงมหาดไทย
- ๒ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองแสง ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๗ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
- ๓ โรงเรียนหนองแสงวิทยาเสริม ตั้งอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ ๒ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
- ๔ โรงเรียนบ้านคำกุง-หนองอุดม ตั้งอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ ๕ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
- ๕ โรงเรียนบ้านโนนสะอาด ตั้งอยู่ในพื้นที่ หมู่ที่ ๓ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

๑๐.๑ ศักยภาพในตำบล

ก. ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีสมเด็จ

ข้าราชการ	จำนวน ๑๘ คน
พนักงานจ้างทั่วไปและพนักงานจ้างตามภารกิจ	จำนวน ๑๖ คน
จ้างเหมาบริการ	จำนวน ๒๐ คน
รวม	จำนวน ๕๔ คน
จำแนกดังนี้	

๑. จำนวนบุคลากร

๑.๑ สำนักงานปลัด

๑. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน ๑ คน
๒. หัวหน้าสำนักงานปลัด อบต.(นักบริหารงานทั่วไป)	จำนวน ๑ คน
๓. นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ	จำนวน ๑ คน
๔. นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ	จำนวน ๑ คน
๕. นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	จำนวน ๑ คน
๖. นักการภารโรง	จำนวน ๑ คน
๗. คนครัว	จำนวน ๑ คน
๘. พนักงานขับรถยนต์	จำนวน ๑ คน
๙. ผู้ช่วยบุคลากร	จำนวน ๑ คน
๑๐. ผู้ช่วยนักวิชาการเกษตร	จำนวน ๑ คน

๑.๒ กองคลัง

๑. ผอ.กองคลัง(นักบริหารงานคลัง)	จำนวน ๑ คน
๒. นักวิชาการเงินและบัญชี	จำนวน ๑ คน
๓. เจ้าพนักงานพัสดุ	จำนวน ๑ คน
๔. ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี	จำนวน ๑ คน

๕.พนักงานจ้างทั่วไป จำนวน ๑ คน

๑.๓ กองช่าง

๑.ผอ.กองช่าง จำนวน -ว่าง-คน

๒.ธุรการปฏิบัติงาน จำนวน ๑ คน

๓. ผู้ช่วยช่างเขียนแบบ จำนวน -ว่าง- คน

๔.พนักงานจดมาตรวัดน้ำ จำนวน ๒ คน

๑.๔ กองสวัสดิการสังคม

๑.ผอ.กองสวัสดิการสังคม (นักบริหารงานสวัสดิการสังคม) จำนวน ๑ คน

๒.ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน จำนวน ๑ คน

๓.พนักงานจ้างทั่วไป จำนวน ๑ คน

๑.๕ กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

๑.ผอ.กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (นักบริหารงานการศึกษา) จำนวน ๑ คน

๒. นักวิชาการศึกษา จำนวน ๑ คน

๓.ธุรการปฏิบัติงาน จำนวน ๑ คน

๔.ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน ๕ คน

๕.ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กอนุบาลและปฐมวัย จำนวน ๓ คน ๖. ผู้ช่วยจนท.สันทนากการและการกีฬาจำนวน ๑ คน

๑.๖ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

ผอ.สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม (นักบริหารงานสาธารณสุข)

จำนวน-ว่าง-คน ตำแหน่ง คนสวน จำนวน ๑ คน

ข. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

- ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘จำนวนทั้งสิ้น ๒๐,๔๒๔,๓๕๓.๘๐ บาท แยกเป็น

๓.๑ รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเอง ๕๙๙,๓๕๓.๘๐ บาท

๓.๒ รายได้ที่ส่วนราชการต่าง ๆ จัดเก็บให้ ๑๓,๙๑๐,๙๙๑.๙๑ บาท

- ๓.๓ เงินอุดหนุนจากรัฐบาล ๘,๓๓๕,๔๙๘.๐๐ บาท
- ๓.๔ รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดหาเอง(กิจการพาณิชย์) - บาท
- ๓.๕ รายได้จากทรัพย์สิน ๙๗,๒๔๔.๗๓บาท
- ๓.๖ รายได้เบ็ดเตล็ด ๑๕๖,๐๐๐.๐๐ บาท
- ๓.๗ รายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาต ๗,๑๖๓.๐๐ บาท
- ๓.๘ รายได้จากทุน - บาท
- ๓.๙ รายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์ ๒๓๖,๗๒๖.๐๐ บาท

ค. ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

(๑) การรวมกลุ่มของประชาชน

จำนวนกลุ่มประเภท	๓๔ กลุ่มแยก
ประเภทกลุ่ม	
- กลุ่มอาชีพทั่วไป	๑๐ กลุ่ม
- กลุ่มอาชีพสตรี	๘ กลุ่ม
- กลุ่มอาชีพเยาวชน	๘ กลุ่ม
- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	๘ กลุ่ม
- กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน	๘ กลุ่ม
- กลุ่มปลูกหญ้า	๑ กลุ่ม

บทที่ ๓
สถานภาพทรัพยากรดิน

๓.๑ ลักษณะของดิน

ชนิดและสมรรถนะของดินในตำบลศรีสมเด็จ ประกอบด้วยดิน ๕ ชุด ได้แก่

ชุดดินพื้นที่ลุ่ม

- ชุดดินบุญทริก
- ชุดดินละหานทราย
- ชุดดินสีทน

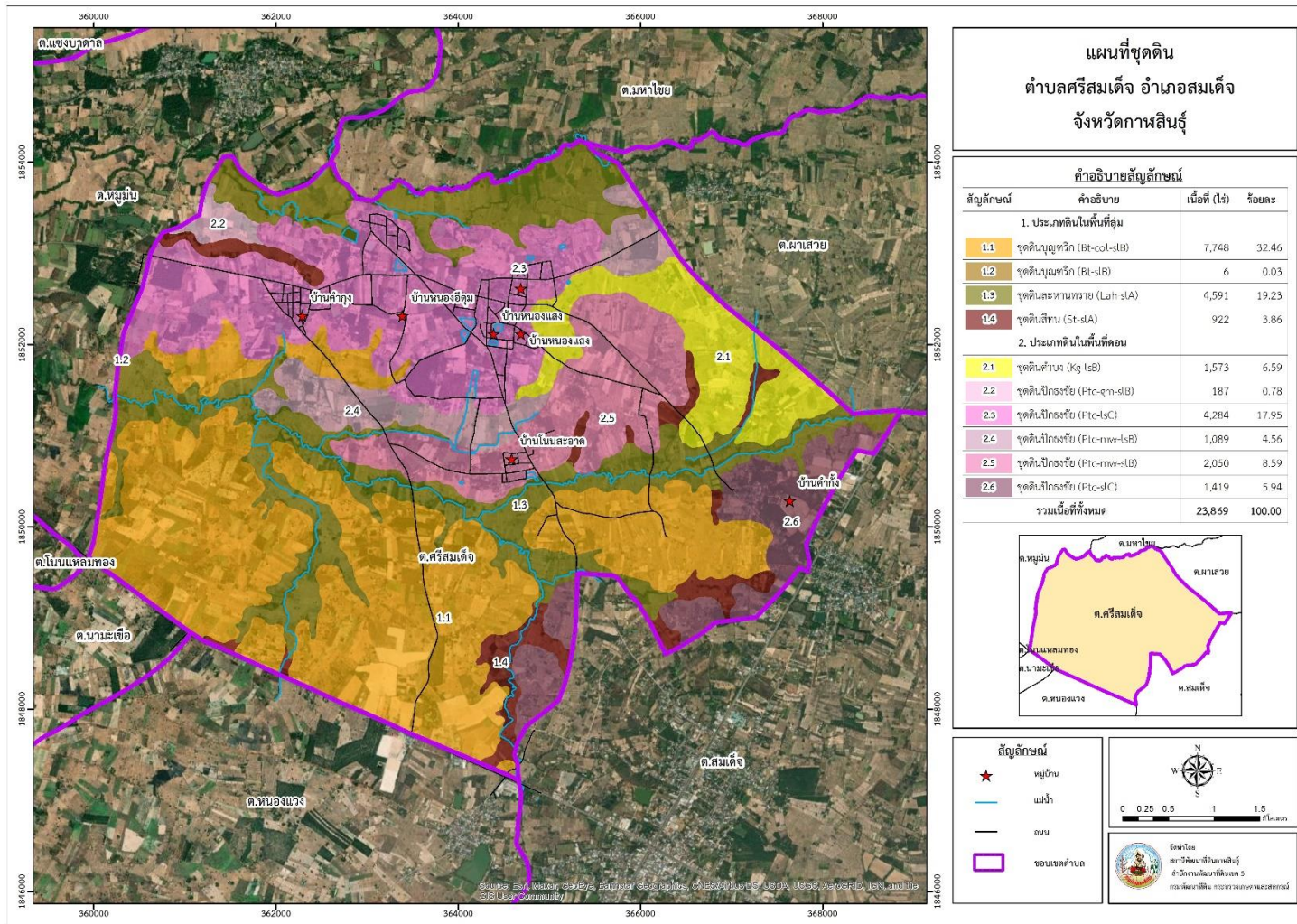
ชุดดินพื้นที่ดอน

- ชุดดินค้ำบง
- ชุดดินปักธงชัย

ตำบลศรีสมเด็จ มีพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ในระดับหนึ่ง คือ มีดินที่เหมาะสมสำหรับการเกษตร และมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่ให้ประชาชนในพื้นที่ใช้ในการทำการเกษตร มีการทำการเกษตรที่หลากหลาย เช่น ทำนา ปลูกอ้อย มันสำปะหลัง

ตารางที่ ๓-๑ หน่วยแผนที่ดิน ตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

ชุดดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
Bli-sB	701	3.43
Bt-col-sB/d3ir-Bt-col-sB/d4ir	2,252	11.01
Bt-hb-sB/d3ir-Bt-hb-sB/d4ir	725	3.54
Bt-mw,col-sB/d3ir,b-Bt-mw,col-sB/d4ir,b	3	0.01
Bt-mw,col-sB/d3ir-Bt-mw,col-sB/d4ir	14	0.07
Bt-mw-sB/d3ir,b-Bt-mw-sB/d4ir,b	1,008	4.93
Bt-mw-sB/d3ir-Bt-mw-sB/d4ir	832	4.07
Bt-sB/d3ir-Bt-sB/d4ir	287	1.40
Ckr-sB	2,981	14.58
Ckr-sB/b	2,367	11.58
Ckr-sB	160	0.78
Kmr-sB	272	1.33
Ltc-sB	816	3.99
Ltc-sB	120	0.59
ML	216	1.05
Nbn-L-A	1,914	9.36
Ndg-sA	433	2.12
Ndg-sB	59	0.29
Ndg-sB/d3ir-Ndg-sB/d4ir	22	0.11
Njg-mw-sB	76	0.37
Njg-mw-sB/b	42	0.20
Pho-sB	1,311	6.41
Ptk-sB	44	0.21
Rn-sA	324	1.59
Sda-sA	586	2.86
Sda-St-sA	1,546	7.56
St-sA	89	0.43
Ulb-tks-sB	232	1.13
U	956	4.68
W	64	0.31
รวมทั้งหมด	20,448	100.00

รูปที่ ๓-๑แผนที่ทรัพยากรดิน ตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

๓.๒ ทรัพยากรน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติ หลายแห่ง ซึ่งมีน้ำขังตลอดปี แต่ในฤดูแล้งปริมาณน้ำไม่เพียงพอในการทำการเกษตรปลูกพืช หรือทำการเกษตรอื่นๆ ซึ่งยังขาดการพัฒนา ช่วงฤดูแล้งไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ แหล่งน้ำที่สำคัญมีดังนี้

๑. **หนองเทา** อยู่ทางทิศเหนือ ของบ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๑ ใช้สำหรับการเลี้ยงสัตว์แต่ในฤดูแล้งมีปริมาณน้ำน้อย

๒. **กุดอีคุณ** อยู่ทางทิศตะวันตก ของบ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๑ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๓. **หนองกุดแสง** เป็นหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ ของบ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๑ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๔. **หนองเต่า** เป็นหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ บ้านหนองแสง หมู่ที่ ๒,๗,๘ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๕. **หนองแสง** อยู่ทางทิศตะวันออก ของบ้านหนองแสง หมู่ที่ ๒๗๘ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๖. **หนองบอนไซ** เป็นหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ ของบ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓ ใช้สำหรับการเกษตรและเลี้ยงสัตว์

๗. **หนองร่องคำหิน** เป็นหนองสาธารณะประโยชน์ ของบ้านคำกุง หมู่ที่ ๕ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๘. **หนองร่องคำกุง** เป็นหนองสาธารณะประโยชน์ ของบ้านคำกุง หมู่ที่ ๕ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๙. **หนองกุดทางหลวง** เป็นหนองสาธารณะประโยชน์ ของบ้านคำกุง หมู่ที่ ๕ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๑๐. **หนองอิดุม** เป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ ของบ้านหนองอิดุม หมู่ที่ ๖ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๑๑. **หนองแซง** เป็นหนองสาธารณะประโยชน์ ของบ้านหนองอิดุม หมู่ที่ ๖ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๑๒. **หนองคูคำ** เป็นหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ ของบ้านหนองอิดุม หมู่ที่ ๖ ใช้สำหรับการเลี้ยงปลาของหมู่บ้าน

๑๓. **ร่องน้ำหนองบัว** ไหลผ่านบ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๑ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์

๑๔. **ร่องน้ำหมูด้วง** ไหลผ่านหมู่ที่ ๗ หมู่ที่ ๓ และหมู่ที่ ๕ ใช้สำหรับการเกษตร และเลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ยังมีลำห้วยไหลผ่านในตำบลที่ใช้ประโยชน์ได้เฉพาะในฤดูฝน ได้แก่

๑๕. **ลำห้วยพริกใหม่** ไหลผ่าน หมู่ที่ ๑,๘,๖,๕ เป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างตำบลศรีสมเด็จ และตำบลหม่ม่น

๑๖. **ลำห้วยพิลื้อ** ไหลผ่านบ้านคำกั้ง หมู่ที่ ๔ ชาวบ้านทำท่อนกั้นน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วมในฤดูฝนเรียกว่าท่อนกั้นน้ำ และไหลผ่าน บ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓ และ บ้านคำกุง หมู่ที่ ๕ ออกไปทางตำบลหม่ม่น

๑๗. **ลำห้วยกุดสา** ไหลแยกจาก ลำห้วยพิลือ ลงทางทิศใต้ของบ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓
๑๘. **ห้วยกุดฮู** ไหลแยกจาก ลำห้วยพิลือ ลงทางทิศตะวันออกของ บ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓ ฤดูแล้ง ใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูก ได้บ้างเฉพาะในต้นฤดูฝนเท่านั้น
๑๙. **ลำห้วยกลอย** ไหลผ่าน บ้านค้ำกุง หมู่ที่ ๕
๒๐. **ลำห้วยบง** แบ่งออกเป็น ๒ ช่วง คือ ลำห้วยบงตอนบน จะไหลผ่านบ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓ และลำห้วยบงตอนล่าง จะไหลผ่านบ้านค้ำกุง หมู่ที่ ๕
- แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น**

๑. ฝาย ๑๙ แห่ง (ม.๑,ม.๒,ม.๓,ม.๔,ม.๕,ม.๖,ม.๗,ม.๘)
๒. บ่อน้ำตื้น มีเกือบทุกหลังคาเรือน
๓. บ่อโยกสาธารณะ ๑๐ แห่ง
๔. บ่อบาดาลเพื่อการเกษตร ๔๙ บ่อ
 - หมู่ที่ ๑ จำนวน ๑๐ บ่อ
 - หมู่ที่ ๒ จำนวน ๑๐ บ่อ
 - หมู่ที่ ๔ จำนวน ๙ บ่อ
 - หมู่ที่ ๗ จำนวน ๑๐ บ่อ
 - หมู่ที่ ๘ จำนวน ๑๐ บ่อ

สระน้ำสาธารณะ อื่นๆ เป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่ยังขาดการพัฒนาช่วงฤดูแล้งไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ มีดังนี้

- ๑ **สระน้ำวัดอินทรสังวรปริวาส** เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคภายในวัด รวมถึงประชาชนบริเวณรอบวัด เป็นสระน้ำบ่อเลี้ยงปลาสาธารณะขนาดใหญ่ ที่เป็นแหล่งอาหารให้กับประชาชน ปัจจุบันอยู่ในสภาพตื้นเขินกักเก็บน้ำได้น้อย
- ๒ **สระน้ำวัดสระทอง** สระน้ำหนองแสง เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคภายในวัด รวมถึงประชาชนบริเวณรอบวัด เป็นสระน้ำบ่อเลี้ยงปลาสาธารณะขนาดใหญ่ ที่เป็นแหล่งอาหารให้กับประชาชน ปัจจุบันอยู่ในสภาพตื้นเขินกักเก็บน้ำได้น้อย
- ๓ **สระน้ำวัดป่าแสงอรุณเทพนิมิตวนาราม** เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคภายในวัด รวมถึงประชาชนบริเวณรอบวัด เป็นสระน้ำบ่อเลี้ยงปลาสาธารณะขนาดใหญ่ ที่เป็นแหล่งอาหารให้กับประชาชน ปัจจุบันอยู่ในสภาพตื้นเขินกักเก็บน้ำได้น้อยสระน้ำเพื่อการเกษตร และกรมพัฒนาที่ดินได้ขุดสระน้ำในไร่นาของเกษตรกรกรณีกระจายอยู่เกือบทุกหมู่บ้าน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการ ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ เพาะเห็ดฟางของเกษตรกร

๓.๓ ทรัพยากร ป่าไม้

ตำบลศรีสมเด็จ ไม่มีป่าไม้ เหลือก็แต่เพียงไม้ตามหัวไร่ปลายนาที่เกษตรกรรักษาไว้เพื่อใช้ประโยชน์ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มจึงเหมาะแก่การทำเกษตร

๓๔. ทรัพยากรภูเขา -

๓.๕ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓.๖ เศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่นด้านเกษตรและแหล่งน้ำ

ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ ๘ ๕ หรือ ชุมชน

ประชากรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสมเด็จ ประกอบด้วยอาชีพดังนี้

ร้อยละ ๙๐ ของครัวเรือนทั้งหมด ประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่

ร้อยละ ๕ ของครัวเรือนทั้งหมด ประกอบอาชีพค้าขาย และรับราชการ

ร้อยละ ๕ ของครัวเรือนทั้งหมด ประกอบอาชีพรับจ้างและอื่นๆ

ข้อมูลด้านการเกษตร

-บ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๑ มีอาชีพหลัก คือ การทำการเกษตรมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ทำนา ปลูกเห็ดฟาง ยางพารา นอกจากนี้ยังมีการทำการเกษตรอย่างอื่น เช่น ทำไร่มันสำปะหลัง เป็นต้น

- บ้านหนองแสงหมู่ที่ ๒ มีการทำการเกษตรที่ผสมผสานแล้วแต่ความเหมาะสมเช่น ทำนา , ทำไร่มันสำปะหลัง , ทำไร่อ้อย , ยางพารา , ปลูกเห็ดฟาง

-บ้านโนนสะอาด หมู่ที่ ๓ มีการทำการเกษตรที่ผสมผสานแล้วแต่ความเหมาะสมของพื้นที่ เช่น ทำนา, ทำไร่มันสำปะหลัง , ทำไร่อ้อย , ยางพารา , ปลูกเห็ดฟาง เป็นต้น

- บ้านคำกั้งหมู่ที่ ๔ มีการทำการเกษตรที่ผสมผสานแล้วแต่ความเหมาะสมเช่น ทำนา , ทำไร่มันสำปะหลัง , ทำไร่อ้อย , ยางพารา , ปลูกเห็ดฟาง หลังฤดูการเก็บเกี่ยวพร้อมทั้งมีการเกษตรเพิ่มเติม เช่น ข้าวโพด เป็นต้น

-บ้านคำกุง หมู่ที่ ๕ มีการทำนา , ทำไร่มันสำปะหลัง , ทำไร่อ้อย , ยางพารา , ปลูกเห็ดฟาง หลักนอกจากนี้บางครอบครัวก็มีการปลูกข้าวโพด เป็นต้น

-บ้านหนองอุดม หมู่ที่ ๖ มีการทำการเกษตรที่ผสมผสานแล้วแต่ความเหมาะสมของพื้นที่ เช่น ทำนา , ทำไร่มันสำปะหลัง , ทำไร่อ้อย , ยางพารา , ข้าวโพด, เห็ดฟาง เป็นต้น

-บ้านหลุบเปลือย หมู่ที่ ๗ มีการมีการทำนาเป็นหลัก นอกจากการทำนาแล้วยังมีการทำการเกษตรอย่างอื่น เช่น ทำไร่มันสำปะหลัง , ทำไร่อ้อย , ยางพารา, ปลูกเห็ดฟาง เป็นต้น

-บ้านหนองแสง หมู่ที่ ๘ มีการทำการเกษตรที่ผสมผสานแล้วแต่ความเหมาะสมของพื้นที่ เช่น ทำนา,ทำไร่มันสำปะหลัง , ทำไร่อ้อย , ยางพารา , ข้าวโพด, ปลูกเห็ดฟาง เป็นต้น

ข้อมูลด้านแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ (หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค)

ประปาที่อยู่ในความรับผิดชอบของอบต.ศรีสมเด็จ

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๒

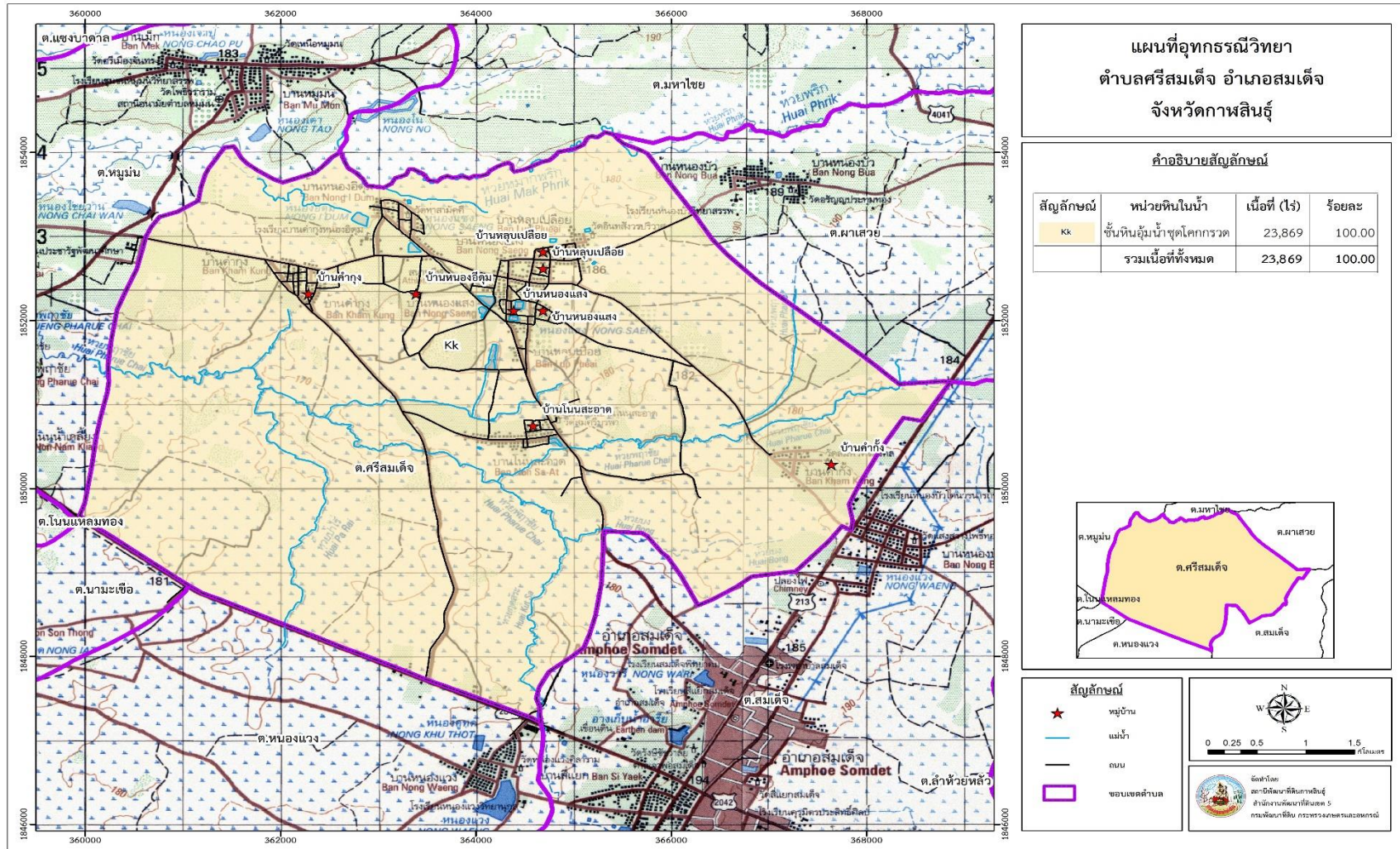
ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๖ ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๗

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๘ ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๔

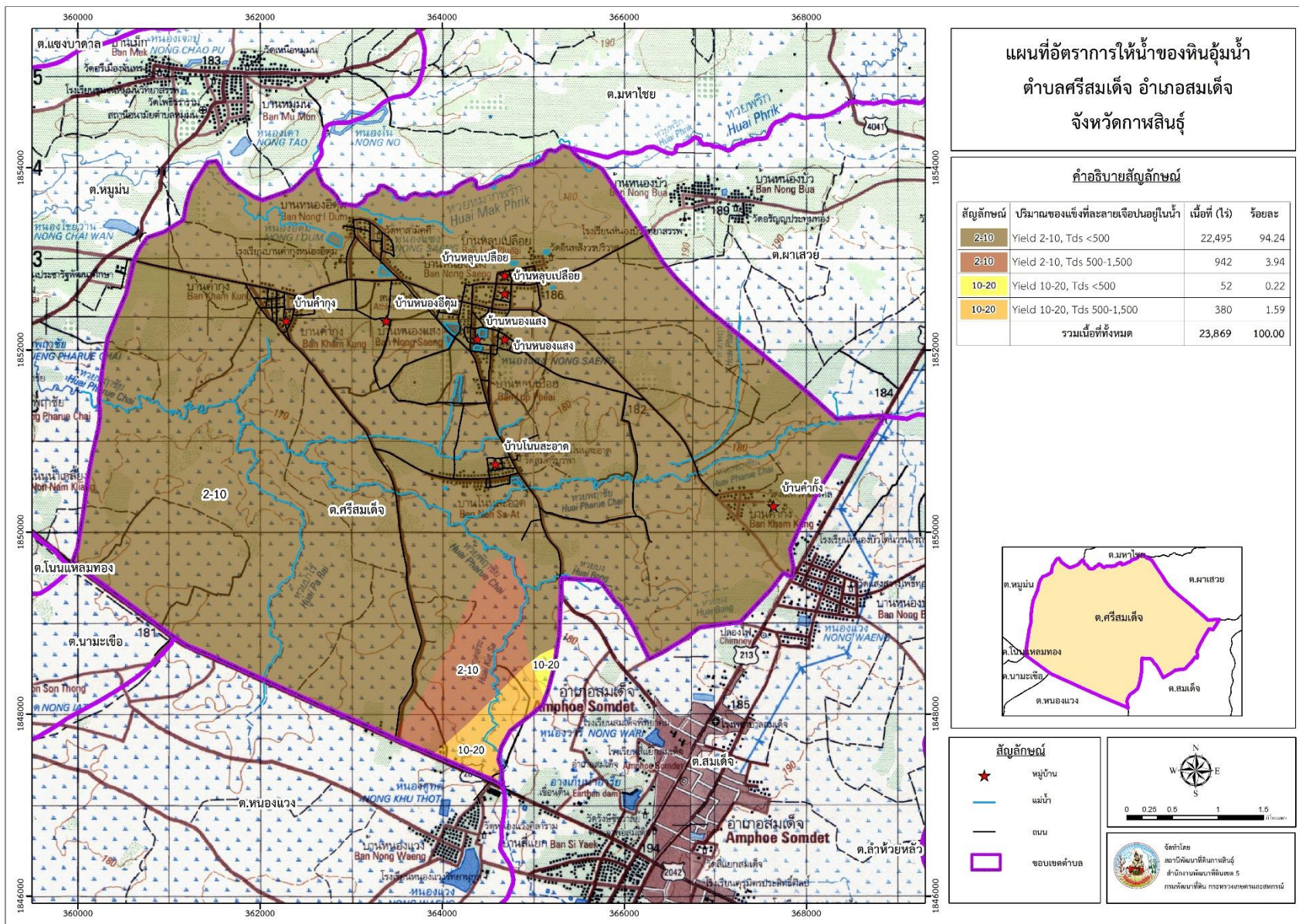
ประปาที่อยู่ในความรับผิดชอบของหมู่บ้าน

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๓

ประปาหมู่บ้าน หมู่ที่ ๕

รูปที่ ๓-๒ แผนที่อุทกธรณีวิทยา ตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

รูปที่ ๓-๓ แผนที่อัตราการให้น้ำของหินอุ้มน้ำ ตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

๓.๗ สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

ข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์จากกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน (๒๕๖๐) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

(๑) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ ๒,๔๕๐ ไร่ หรือร้อยละ ๑๒.๓๓ ของพื้นที่ตำบล

(๒) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ ๑๖,๕๔๗ ไร่ หรือร้อยละ ๘๓.๒๖ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ

(๒.๑) นาข้าว มีเนื้อที่ ๑๖,๒๔๔ ไร่ หรือร้อยละ ๘๑.๗๓ ของพื้นที่ตำบล

(๒.๒) พืชไร่ มีเนื้อที่ ๓๖ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๑๘ ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มันสำปะหลัง

(๒.๓) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ ๑๔๕ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๗๓ ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ยูคาลิปตัส

(๒.๔) ไม้ผล มีเนื้อที่ ๑๐๐ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๕๑ ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มะม่วง มะขาม ไม้

ผล

(๒.๖) โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ ๑๒ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๖ ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า

(๒.๗) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ ๑๐ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๕ ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

(๓) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ ๒๓๑ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๑๗ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู ป่าผลัดใบสมบูรณ์

(๔) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ ๓๒๙ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๖๖ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา และคลองชลประทาน

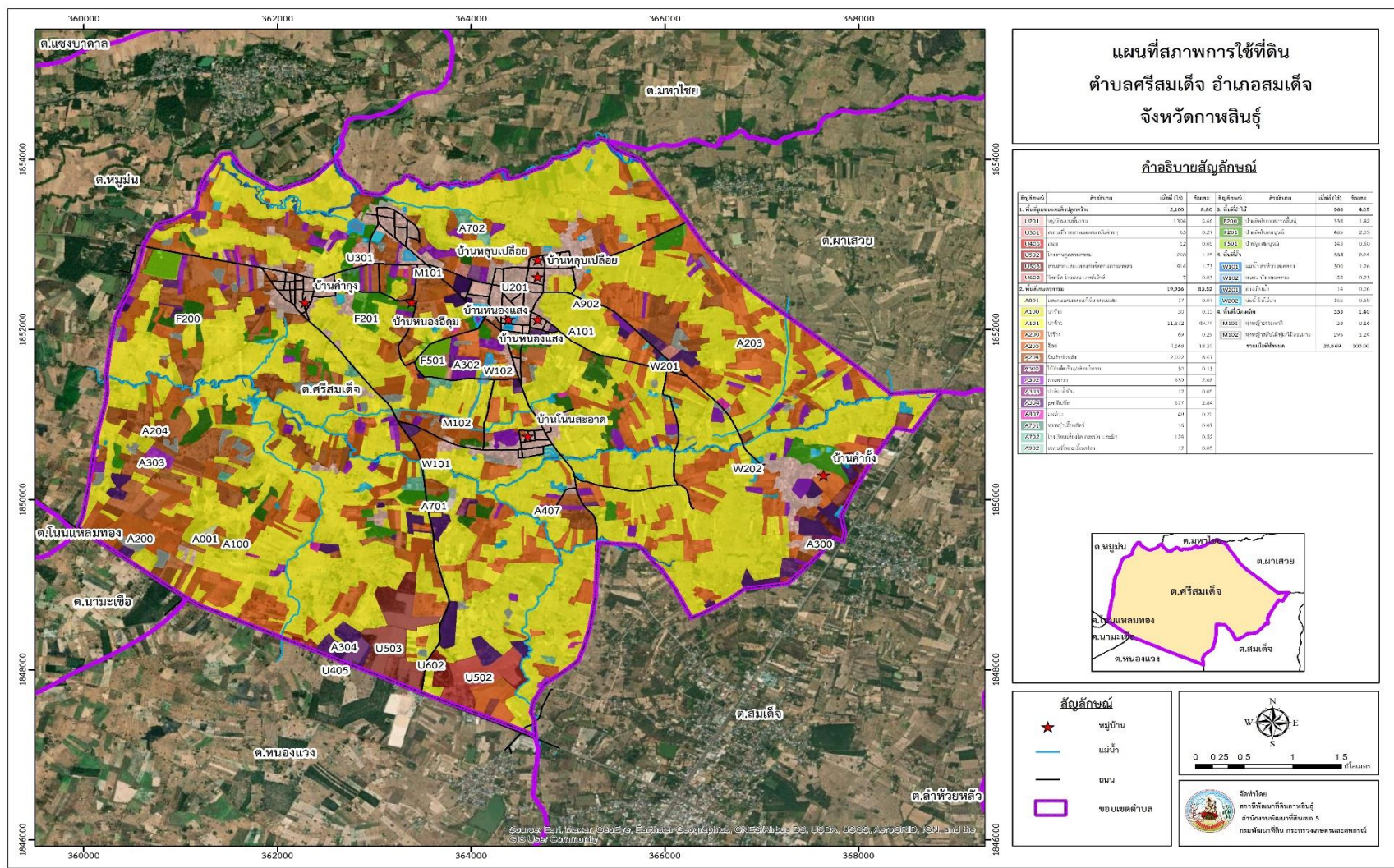
(๕) พื้นที่เบ็ดเตล็ดอื่นๆ มีเนื้อที่ ๓๑๕ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๕๘ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าและไม้ละเมาะ พื้นที่ถม

ดังรายละเอียดใน ตารางที่ ๓-๒

ตารางที่ ๓-๒ สภาพการใช้ที่ดินตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

2. พื้นที่เกษตรกรรม		19,936	83.52
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	17	0.07
A100	นาไร่	30	0.13
A101	นาข้าว	11,872	49.74
A200	ไร่ไร่	69	0.29
A203	อ้อย	4,368	18.30
A204	มันสำปะหลัง	2,022	8.47
A300	ไม้ยืนต้นไร่/เสื่อมโทรม	30	0.13
A302	ยางพารา	639	2.68
A303	ปาล์มน้ำมัน	12	0.05
A304	ยูคาลิปตัส	677	2.84
A407	มะม่วง	48	0.20
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	16	0.07
A702	โรงเรียนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	124	0.52
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	12	0.05

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน,

รูปที่ ๓-๔ สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

บทที่ ๔

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

๔.๑. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก ๓ ประการ คือ

- (๑) พื้นที่ (Area)
- (๒) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- (๓) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- (๑) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- (๒) ความต้องการของชุมชน
- (๓) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- (๔) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ผู้จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการคือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน หมอдинอาสา และทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญ ของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- (๑) ปัญหาทรัพยากรดิน
- (๒) ปัญหาเรื่องน้ำ
- (๔) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- (๕) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน ๔ ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

๔.๒ การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

ดังที่กล่าวข้างต้นว่า วัตถุประสงค์ของการจัดทำ PRA ก็เพื่อให้ทราบความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่และเป็นไปอย่างยั่งยืน

การวิเคราะห์จึงมีความจำเป็นต้องแบ่งเป็น ๒ ส่วน

ส่วนที่ ๑ เป็นกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๖

ส่วนที่ ๒ เป็นการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จำเป็นต้องขอการสนับสนุนจากส่วนราชการต่างๆ ดังตัวอย่างในตารางที่ ๔-๑ และ ๔-๒ ตารางที่ ๔-๑ การวิเคราะห์เพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลจากความต้องการของชุมชนและเกษตรกร (ส่วนที่ ๑)

PRA		การใช้ที่ดินในปัจจุบัน	Soil Suitability	เขตการใช้ที่ดินที่พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ	กิจกรรมตามแผนงานของกรมพัฒนาที่ดิน
ปัญหา	ความต้องการ				
ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ	ปรับปรุงดิน	นาข้าว ยางพารา อ้อย ยูคาลิปตัส - พืชหลังนา	S๓ S๒ S๒	นาข้าว ยางพารา อ้อย ยูคาลิปตัส - พืชหลังนา	- พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง พืชตระกูลถั่ว และอื่นๆ) - จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ - ส่งเสริมการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์
ขาดแคลนน้ำ	จัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติม	นาข้าว	S๒	นาข้าว	- สระน้ำนอกเขตชลประทาน ๑,๒๖๐ ม ^๓ - ขุดลอกแหล่งน้ำตามธรรมชาติ
	เกษตรอินทรีย์	ข้าว	S๒	ข้าว	- สนับสนุนการจัดทำปุ๋ยหมัก - สนับสนุนแหล่งน้ำเพื่อการผลิต - จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
	ยกระดับรายได้	นาข้าว	S๒	นาข้าวผลิต “พันธุ์ข้าว” แทนการปลูกข้าวเพื่อการบริโภค	- พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง พืชตระกูลถั่ว และอื่นๆ) - จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ - ส่งเสริมการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์

นโยบาย	ความต้องการ	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน	เขตการใช้ที่ดิน
กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน๑	- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรเพื่อสนับสนุนเกษตรกร - ยกระดับภาคการเกษตรเกษตรสู่การเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์	- ลดต้นทุนการผลิต - ส่งเสริมการผลิตและใช้สารอินทรีย์ - สระน้ำในไร่นา ๑,๒๖๐ ไร่ - ขุดลอกแหล่งน้ำตามธรรมชาติ - จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพในการผลิตต่ำ
จังหวัดกาฬสินธุ์	พัฒนาการเกษตรยั่งยืน	- ลดต้นทุนการผลิต - ส่งเสริมการผลิตและใช้สารอินทรีย์ - สระน้ำในไร่นา ๑,๒๖๐ ไร่ - ขุดลอกแหล่งน้ำตามธรรมชาติ - จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพในการผลิตต่ำ
องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสมเด็จ	- ปรับปรุงบำรุงดินเพื่อให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ - พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	- ลดต้นทุนการผลิต - ส่งเสริมการผลิตและใช้สารอินทรีย์ - สระน้ำในไร่นา ๑,๒๖๐ ไร่ - ขุดลอกแหล่งน้ำตามธรรมชาติ - จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพในการผลิตต่ำ

ตารางที่ ๔ - ๒ การวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนเกษตรกร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ส่วนที่ ๒)

ปัญหา	PRA		การใช้ที่ดินในปัจจุบัน	Soil Suitability	เขตการใช้ที่ดินที่กำหนด/ข้อเสนอแนะ	หน่วยงานที่สนับสนุน
	ความต้องการ					
ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร	- ปรับปรุงบำรุงดินเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ - ลดการใช้สารเคมี - ต้องการเปลี่ยนเป็นเกษตรผสมผสาน - เพิ่มแหล่งน้ำในไร่นา - ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ - ระบบการกระจายน้ำ - เพิ่มแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร - ฝายชะลอน้ำเพื่อการกักเก็บน้ำ - ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ - การเจาะบ่อน้ำบาดาล		ข้าว ยางพารา อ้อย มันสำปะหลัง พืชหลังนา	Sen S๒ S๒ S๒	ข้าว ยางพารา อ้อย มันสำปะหลัง พืชหลังนา	กรมพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงพลังงาน กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
ราคาผลผลิตตกต่ำ	- ผลิต "พันธุ์ข้าว" แทนการปลูกข้าวเพื่อบริโภค - ปลูกพืชเศรษฐกิจเสริมรายได้ - ปลูกพืชหลังนา - ลดต้นทุนการผลิต		นาข้าว	Sen	นาข้าว "ผลิตพันธุ์ข้าว"	กรมการข้าว
โรคแมลงในข้าว	พันธุ์ข้าวที่ต้านทานโรคแมลงและทนแล้ง		ข้าว	Sen	ข้าว	กรมการข้าว

๔.๓ การวิเคราะห์

ผลจากการวิเคราะห์การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ดังกล่าวข้างต้นจึงได้มีการสรุปปัญหาของชุมชน เกษตรกร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๔.๓.๑. ตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

มีการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔ มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

(๑) ปัญหาหลักของ ตำบล ศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ

- (๑.๑) ดินเสื่อมโทรมขาดความอุดมสมบูรณ์
- (๑.๒) ขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- (๑.๓) การถือครองที่ดิน
- (๑.๔) ราคาผลผลิตตกต่ำ

(๒) ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสมเด็จ

ความต้องการหลักจะมี ๗ ประการ คือ

- (๒.๑) ปรับปรุงบำรุงดินเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ (ปูนโดโลไมต์, เมล็ดพันธุ์ปอเทือง, ปุ๋ยหมักชีวภาพ, น้ำหมักชีวภาพ, สารเร่ง พด., หญ้าแฝก, ถังหมัก, กากน้ำตาล)
- (๒.๒) ลดต้นทุนการผลิต
- (๒.๓) ลดการใช้สารเคมี
- (๒.๔) ต้องการเปลี่ยนเป็นเกษตรผสมผสาน
- (๒.๕) เพิ่มแหล่งน้ำในไร่นา
- (๒.๖) ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ
- (๒.๗) ต้องการระบบการกระจายน้ำ
- (๒.๘) เพิ่มแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- (๒.๙) ฝายชะลอน้ำเพื่อการกักเก็บน้ำ

- (๒.๑๐) ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์
- (๒.๑๑) การเจาะบ่อบาดาล
- (๒.๑๒) ผลิต “พันธุ์ข้าว” แทนการปลูกข้าวเพื่อบริโภค
- (๒.๑๓) ปลูกพืชเศรษฐกิจเสริมรายได้
- (๒.๑๔) ปลูกพืชหลังนา
- (๒.๑๕) พันธุ์ข้าวที่ต้านทานโรคแมลงและทนแล้ง
- (๒.๑๖) ต้องการเอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน

(๓) ที่มาของรายได้จากการเกษตรในปัจจุบัน

(๓.๑) พืชเศรษฐกิจที่สำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีสมเด็จในปัจจุบัน คือ ข้าว ทั้งข้าวเจ้าพันธุ์ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ และ ข้าวเหนียวพันธุ์ กข ๖ ยางพารา อ้อย มันสำปะหลัง และพืชหลังนา เช่น พืชผัก กระเทียม ข้าวโพด

(๓.๒) ปศุสัตว์ มีการเลี้ยง โค และ กระบือ

(๔) ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาคือสิ่งที่สืบสานจากบรรพบุรุษหรือสิ่งที่คุณคคลคนหนึ่งทำขึ้นมา เช่น การประกอบอาชีพ ด้านการเกษตร อาทิเช่น การสานไซ สานสวิง เป็นต้น, การปศุสัตว์ และวิถีชีวิตอื่นๆ ที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันกับท้องถิ่นอื่น นอกจากนี้แล้วยังได้เรียนรู้จากแหล่งต่างๆ ได้แก่ การฝึกอบรมจากส่วนราชการต่างๆ ,ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ,ศูนย์การเรียนรู้รวม กศน. , ห้องสมุดจากโรงเรียน ,หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ,ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ,รายการจากสถานีวิทยุ / โทรทัศน์,เอกสารต่างๆ เช่น การเกษตรสาขาต่างๆ จากผู้นำชุมชน / ข้าราชการ/ ภูมิปัญญาจากท้องถิ่น จากผลการจัดทำ PRA ใน. ตำบล ศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ระบุถึง ปัญหา และความต้องการของเกษตรกร/ชุมชน/เทศบาล ไว้ข้างต้นนั้น การวิเคราะห์ที่จะเริ่มต้นด้วยการนำระบบ DPSIR มาใช้เพื่อระบุปัญหาในภาพรวม หลังจากนั้นจะเป็นการจัดทางตาราง (Matrix) ที่ระบุปัญหาความต้องการใช้ที่ดินในปัจจุบัน ความเหมาะสมของดิน การกำหนดเขตการใช้ที่ดินในอนาคตพร้อมข้อเสนอแนะ และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนด

ตารางที่ ๔-๓ ตารางผลวิเคราะห์ดินของตำบล ศรีสมเด็จ อำเภอส้มเต๋จ จังหวัดกาฬสินธุ์

	ชื่อสกุล-	หมู่ที่	PH	ความเค็ม	OM	N	P	K	CL
๑	นางสาวสุภาวดี คำอาลี	๓	๕.๑	๐.๐๑	๐.๓๗%	๐.๐๒%	๑๓	๖	๒๗
๒	นางทองศรี ตรีสอน	๕	๕.๑	๐.๐๑	๐.๑๕%	๐.๐๑%	๒	๕	๑๒
๓	นายโสภา สัจจะ	๓	๕.๐	๐.๐๑	๐.๐๔%	๐.๐๐%	๕	๑๒	๙
๔	นายสุนา ศรีฤทธิ์	๕	๔.๗	๐.๐๑	๐.๔๕%	๐.๐๒%	๒๗	๑๕	๒๔
๕	นายศุภชัย เหล่าชัย	๕	๔.๙	๐.๐๑	๐.๙๒%	๐.๐๕%	๑๗	๙	๑๕
๖	นางทัศนีย์ โคตรวินนท์	๕	๕.๐	๐.๐๑	๐.๐๔%	๐.๐๓%	๙	๑๗	๙
๗	นายสมบูรณ์ บุญสิงห์	๑	๕.๐	๐.๐๑	๐.๓๒%	๐.๐๒%	๔	๗	๑๕
๘	นางบุญสี ศิริสานต์	๑	๕.๑	๐.๐๑	๐.๑๗%	๐.๐๑%	๖	๙	๑๕
๙	นางสาวรสมี ขจรสัตย์	๗	๕.๒	๐.๐๑	๐.๓๕%	๐.๐๒%	๑๒	๑๕	๓๘
๑๐	นายใหม่ ภูทองโปง	๘	๕.๐	๐.๐๓	๐.๖๔%	๐.๐๓%	๒๔	๑๕	๑๖

จากรูปที่ ๔-๑ การวิเคราะห์ภาพรวมในระบบ DPSIR แสดงให้เห็นว่าตำบลศรีสมเด็จ มีปัญหาดินเสื่อมโทรม และขาดแคลนน้ำ ทำให้ผลผลิตของพืชที่ปลูกค่อนข้างต่ำ ต้องลงทุนซื้อปุ๋ยเคมี และต้องจ่ายน้ำมันเป็นเชื้อเพลิงเพื่อสูบน้ำเข้าพื้นที่บ้างปีพืชผลเสียหายจากการขาดแคลนน้ำ

การวิเคราะห์โดยจัดทำตาราง (Matrix) ดังตัวอย่างในตารางที่ ๔-๑ และ ๔-๒ แสดงให้เห็น ปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ การใช้ที่ดินเป็นนาข้าว ความเหมาะสมของดินอยู่ในชั้น S๓ การกำหนดเขตการใช้ที่ดินในอนาคต เกษตรกรต้องการทำนาต่อไป จึงกำหนดไว้เป็นนาข้าว แต่จะมีการเปลี่ยนจากการผลิตข้าวเพื่อบริโภคเป็น “การผลิตพันธุ์ข้าว” แทน ดังนั้นกิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการตามบทบัญญัติมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงควรมีการ สนับสนุนการปลูกพืชปุ๋ยสด การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การปลูกพืชตระกูลถั่วหลังนา ควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำซึ่งจะมีการก่อสร้างบ่อน้ำในไร่นา แหล่งน้ำขนาดเล็ก ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ เป็นต้น อย่างไรก็ตามยังมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการสำรวจรายละเอียดเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง โดยจำเป็นต้องดำเนินการ ดังนี้

๑. เก็บตัวอย่างดินในที่ดินของเกษตรกร โดยระบุรายชื่อ พิกัด การใช้ที่ดินในปัจจุบัน เพื่อตรวจสอบปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่ต่ำตามปัญหาที่เกษตรกรต้องการไปแก้ไขและปรับปรุงการวิเคราะห์เพิ่มเติมจากปัญหาดินขาดความสมบูรณ์

ความต้องการของเกษตรกร : ปรับปรุงบำรุงดิน

สาเหตุ

จากผลการวิเคราะห์ดิน ๑๐ ตัวอย่าง (ตารางที่ ๔-๓ และรูปภาพที่ ๔.๑) มีรายละเอียดดังนี้

๑. ปฏิกริยาของดิน (pH)

๔.๕ - ๕.๐ กรดจัดมาก = ๒ ตัวอย่าง

๕.๐ - ๕.๕ กรดจัด = ๘ ตัวอย่าง

๕.๕ - ๖.๐ กรดปานกลาง = ๐ ตัวอย่าง

๖.๐ - ๖.๕ กรดเล็กน้อย = ๐ ตัวอย่าง

๖.๖ - ๗.๐ เป็นกลาง = ๐ ตัวอย่าง

สรุปได้ว่าพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นกรด

ควร ปรับสภาพยกระดับความเป็นกรดกิจกรรมของกรมนา : สาธิต แนะนำ สนับสนุนให้ใช้ โดโลไมท์

๒. อินทรีย์วัตถุ %

< ๐.๕ = ๒ ตัวอย่าง

๐.๕ - ๑ = ๒ ตัวอย่าง

(ต่ำสุด ๐.๓๙) = ๗ ตัวอย่าง

สรุปได้ว่าพื้นที่ทั้งหมดมีอินทรีย์วัตถุต่ำ มีความจำเป็นต้องเพิ่มให้สูงขึ้น

กิจกรรมของกรมนา : สาธิต แนะนำ สนับสนุนการใช้ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักและพืชปุ๋ยสด รวมทั้งเมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสดชนิดต่างๆ

๓. ฟอสฟอรัส (P)

< ๑๐ mg/kg = ๐ ตัวอย่าง

๑๐ - ๒๕ = ๙ ตัวอย่าง

> ๒๕ = ๑ ตัวอย่าง

สรุปได้ว่า ดินส่วนใหญ่ ฟอสฟอรัส ต่ำ

กิจกรรมของกรมนาพัฒนาที่ดินคำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ใช้ในอัตราที่เหมาะสม

๔. โปแตสเซียม (K)

< ๖๐ mg/kg = ๑๐ ตัวอย่าง

๖๐ - ๙๐ mg/kg = ๐ ตัวอย่าง

สรุปได้ว่า ดินส่วนใหญ่ โปแตสเซียม ต่ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินคำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ใช้อัตราที่เหมาะสม

รูปที่ ๔.๑ ตารางแสดงผลวิเคราะห์ดินของตำบล ศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

รายงานผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน
กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต ๕
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เลขที่ปฏิบัติการ R03-๙3_๔2๕๖
เลขที่รับ 256342๕๖

1) รายละเอียดผู้ส่งตัวอย่างดิน

ชื่อเกษตรกร	นางสาวสุภาวดี คำคำดี	รายละเอียดสวน	ไม้ระบุ
บ้านเลขที่	114 หมู่ 3 ตำบล หนอง	อำเภอ	สมเด็จ
จังหวัด	กาฬสินธุ์	รหัสไปรษณีย์	46150

2) ผลการวิเคราะห์ดิน

รายการ	ค่าที่ได้	แปลความหมาย
1. ความเป็นกรด - ด่างของดิน (ดิน : น้ำ = 1:1)	5.1	กรดจัด
2. ความเค็มของดิน (ดิน : น้ำ = 1:5) (dS/m)	0.01	ไม่เค็ม
3. ปริมาณไนโตรเจนดิน (%)	0.37	ต่ำมาก
4. ปริมาณฟอสฟอรัสดิน (%)	0.02	ต่ำมาก
5. ปริมาณธาตุสังกะสีในดิน (mg/kg)	13	ปานกลาง
6. ปริมาณธาตุโพแทสเซียมในดิน (mg/kg)	6	ต่ำมาก
7. ปริมาณธาตุสังกะสีในดิน (mg/kg)	27	ดี

3) ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาความเป็นกรดในดิน
*** กรณีดินมีความเป็นกรด - ด่าง ค่ากว่า 5.5 ต้องมีการปรับสภาพดินด้วยปูนขาว ***
*** กรณีดินมีความเป็นกรด - ด่าง ค่ากว่า 3.5 ไม่ต้องมีการปรับสภาพดินด้วยปูนขาว ***
"ความเค็มของดิน" (dS/m) (ค่าสูงเกินไป) ในการปรับสภาพความเค็มดิน
มี ปริมาณปุ๋ยอินทรีย์ที่ปรับปรุงดิน อัตราส่วน (กก./ไร่)
ปุ๋ยคอก (คอก) 365
มูลสัตว์
ปุ๋ยไฮโดรไลซ์ (Datanite) 116
หมายเหตุ: *เมื่อใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่เกษตรกรในการปรับปรุงดินก่อนปลูกแล้วนั้น ปลอดภัยจากโรคพืชได้ระดับหนึ่ง
อัตราที่แนะนำแล้วแต่ต้นการ โดยเกษตรกรควรปลูกพืชต่างชนิด 1:3 วัน

4) ข้อเสนอแนะในการใช้ปุ๋ย

ชนิดพืชที่ปลูก	ปริมาณธาตุอาหารที่ใส่ต่อไร่ (ก.ก./ไร่)	คำแนะนำ
ข้าวเหนียว	๙-๙-๓๐.๗๕	ใส่ปุ๋ยครั้งที่ 1: 1๕-๖๖ วันหลังเริ่มปลูกประมาณ 1๕-๔๐-๑-๗ กก./ไร่ ใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2: ๓๐-๓๐-๑๕-๑๕ กก./ไร่ ใส่ปุ๋ยครั้งที่ 3: ๖๐-๓๐-๑๕-๑๕ กก./ไร่ หมายเหตุ: อัตราใส่ปุ๋ยอินทรีย์ (คอก) ๓๖๕-๑๕-๑๕-๑๕ กก./ไร่

ลงชื่อ _____ ผู้ตรวจรับ
(นางสาวสุภาวดี คำคำดี)
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕

๒. การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร

ความต้องการของเกษตรกร : แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ในปัจจุบัน พร้อมขุดลอกแหล่งน้ำที่ตื้นเขินที่ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ตามประสิทธิภาพความจุ

สาเหตุ จากการวิเคราะห์ถึงสภาพภูมิอากาศตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีปริมาณฝนเฉลี่ย ๑๑๗๗.๖๒ มิลลิเมตรต่อปี มีช่วงที่ขาดแคลนน้ำ คือ ช่วงเดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม และ มกราคม - พฤษภาคม เป็นเวลาประมาณ ๘ เดือน

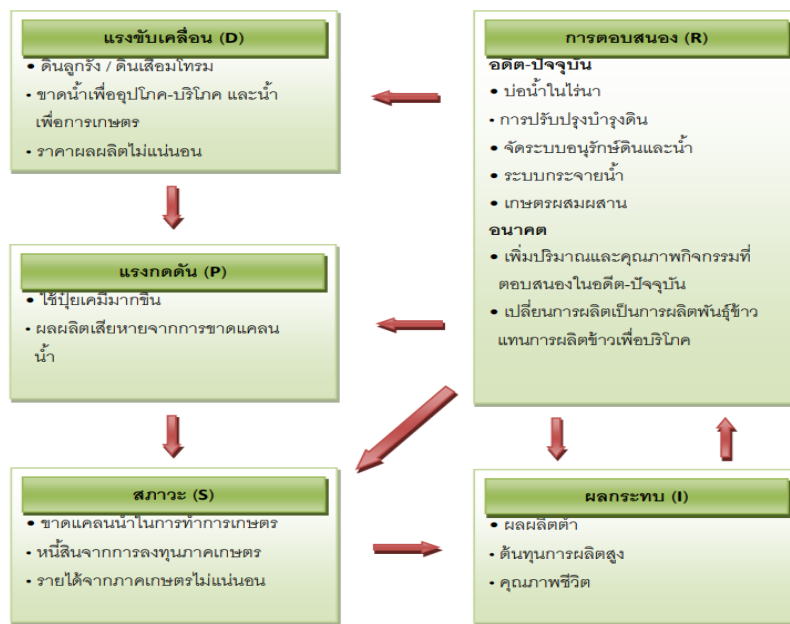
กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรคือ (๑) บ่อน้ำในไร่นา ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร (๒) แหล่งน้ำขนาดเล็ก และ (๓) การขุดลอกแหล่งน้ำตามธรรมชาติและโครงการปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ไม่เหมาะสม หนึ่งบ่อน้ำในไร่นา มิได้มี

วัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนาแต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดินซึ่งจะมีทั้งที่นาข้าวและที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นบ่อน้ำในไร่นาเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ คือ หนองอีตุ้ม เป็นต้น

จากการร้องขอของเกษตรกรในบางรายให้นำน้ำใต้ดินมาใช้ กรมพัฒนาที่ดินควรประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง เช่น กรมทรัพยากรน้ำบาดาล เป็นต้น

อนึ่ง การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น มีสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือดินต่าบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จเป็นดินทราย ดินขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืชโดยเฉพาะในดินชุดดินปักธงชัยเป็นส่วนมาก

รูปที่ ๔-๒ การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันของตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีรายละเอียดดังนี้

ในทีลุ่มจะทำนาในช่วงเดือนพฤษภาคม – พฤศจิกายน หลังการเก็บเกี่ยวจะปลูกเห็ดฟาง หรือ พืชผัก ในช่วงเดือนมกราคม – เมษายน

ส่วนพื้นที่นาดอนจะมีการทำนาในช่วงเดือนมิถุนายน – พฤศจิกายน หลังเก็บ

เกี่ยวมิได้มีการใช้ที่ดิน “พื้นที่ส่วนอื่นๆ กระจายให้ครบทุกพืช” ดังรูปที่ ๔-๒

เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ระบบเกษตร												
นาถุ่ม(ข้าว)					ข้าว กข.6							
					ข้าวหอมมะลิ 105							
	พืชผักสวนครัว											
นาดอน(ข้าว)	อ้อย											
	มันสำปะหลัง											
อัตรลักษณ์	เห็ดฟาง											

รูปที่ ๔-๔ ระบบการปลูกพืช ตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

บทที่ ๕ การประเมินคุณภาพที่ดิน

๕.๑ ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน พบว่ามีดิน ๕ ชุด โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังแสดงไว้ในตารางที่ ๕-๑ และตารางที่ ๕-๒

๕.๒ ประเภทการใช้ที่ดิน

ประกอบด้วยพืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ได้แก่ข้าวเหนียว กข.๖ ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ รายได้เสริมหลังฤดูการทำนา ได้แก่การปลูกเห็ดฟาง ทางเลือกเพิ่มเติมในอนาคต คือปลูกอินทผลัม

๕.๓ ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด (คั่นสนีย์ และคำรณ ๒๕๖๒) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพ และข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าวนาปี

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S๒)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) และความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอึดตัวด้วยต่าง (b) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) ได้แก่ ดินคล้ายชุดดินร้อยเอ็ดที่มีศิลาแลงอ่อน Re-pic-sIA และ มีข้อจำกัดด้านความอึดตัวด้วยต่าง (b) และความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปฏิกิริยาของดิน (a) ได้แก่ชุดดินหนองบุญมาก Nbn-sIA/csub ดินคล้ายชุดดินโนนแดงที่มีศิลาแลงอ่อน Ndg-pic-sIA และมี สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน ได้แก่ชุด ดินโพนพิสัยที่มีจุดประสีเทา ที่มีคัณนา Pp-gm-gsIA/b หรือมีสภาพการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของพื้นที่ (g) ได้แก่ชุดดินโนนแดง Ndg-slB และความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารมีข้อจำกัดด้านปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) หรือ มีข้อจำกัดด้านปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k)ได้แก่ดินคล้ายชุดดินโพน

พืชที่มีจุดประสีเทา มีคัมมา Pp-gm-sLB/b และมีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ได้แก่ ดินคล้ายชุดดินโพนพืชที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด มีคัมมา Pp-gm-gsLB/b

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) และความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) ปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k) ได้แก่ ดินคล้ายชุดดินธวัชบุรีที่เป็นดินเนื้อละเอียด Th-fsi-siA

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) และความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ความเป็นประโยชน์ของฟอสฟอรัส (p) และความเป็นประโยชน์ของโพแทสเซียม (k) การมีเกลือมากเกินไป มีข้อจำกัดด้านการนำไฟฟ้าของดิน (x) ได้แก่ชุดดินโนนแดง Ngg-sLA/csub

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (Sm)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) การเก็บรักษาธาตุอาหารในดินมีข้อจำกัดด้านความอึดด้วยเบสต่าง ๆ (b) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) หรือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารมีข้อจำกัดด้านปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) ได้แก่ ชุดดินพระทองคำ Ptk-sLB/dmc

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนมีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ชุดดินหนองบุญนา Nbn-sLA/csub ดินคล้ายชุดดินโนนแดงที่มีศิลาแลงอ่อน Ndg-pic-sLA ชุดดินโนนแดง Ndg-sLB ดินคล้ายชุดดินโพนพืชที่มีจุดประสีเทา Pp-gm-gsLA/b Pp-gm-gsLB/b และ Pp-gm-sLB/b ดินคล้ายชุดดินร้อยเอ็ดที่มีศิลาแลงอ่อน Re-pic-sLA ชุดดินศรีขรภูมิ Sik-siA ชุดดินสีทน St-sLA ดินคล้ายชุดดินธวัชบุรีเป็นดินทรายปนเนื้อละเอียด Th-fsi-siA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ ชุดดินซุมพลบุรี Chp-sIA ชุดดินโนนแดง Ndg-sIA/csub ชุดดินโพนพิสัย Pp-gslB ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัย เป็นดินลึกปานกลาง Ppmd-sIB/dmc ชุดดินโพนพิสัย Pp-sIB และชุดดินพระทองค ๑ Ptk-sIB/dmc

อ้อย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S๒)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) การเก็บรักษาธาตุอาหารในดินมีข้อจำกัดด้านความอึดตัวด้วยเบสต่อ ๑ (b) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดปฏิกิริยาดิน (a) ได้แก่ชุดดินชุดดินซุมพลบุรี Chp-sIA ชุดดินโนนแดง Ndg-sIA/csub

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) การเก็บรักษาธาตุอาหารในดินมีข้อจำกัดด้านความอึดตัวด้วยเบสต่อ ๑ (b) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารมีข้อจำกัดด้านปฏิกิริยาดิน (a) สภาพการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารมีข้อจำกัดด้านปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) โปแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k) รวมด้วย ได้แก่ ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัยเป็นดินลึกปานกลาง Pp-md-sIB/dmc

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S๓)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) การเก็บรักษาธาตุอาหารในดินมีข้อจำกัดด้านความอึดตัวด้วยเบสต่อ ๑ (b) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) หรือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารมีข้อจำกัดด้านปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) ได้แก่ ชุดดินพระทองคำ Ptk-sIB/dmc

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนมีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ชุดดินหนองบุญนา Nbn-sIA/csub ดินคล้ายชุดดินโนนแดงที่มีศิลาแลงอ่อน Ndg-pic-sIA ชุดดินโนนแดง Ndg-sIB ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัยที่มีจุดประสีเทา Pp-

gm-gsIA/b Pp-gm-gsIB/b และ Pp-gm-sIB/b ดินคล้ายชุดดินร้อยเอ็ดที่มีศิลาแลงอ่อน Re-pic-sIA ชุดดินศรีชรภูมิ Sik-sIA ชุดดินสีหน St-sIA ดินคล้ายชุดดินธวัชบุรีเป็นดินทรายแป้งเนื้อละเอียด Th-fsi-sIA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ ชุดดินชุมพลบุรี Chp-sIA ชุดดินโนนแดง Ndg-sIA/csub ชุดดินโพนพิสัย Pp-gsIB ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัย เป็นดินลึกลับานกลาง Ppmd-sIB/dmc ชุดดินโพนพิสัย Pp-sIB และชุดดินพระทองคำ Ptk-sIB/dmc

มันสำปะหลัง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S๒)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอึดตัวด้วยต่าง (b) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) และความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปฏิกิริยาของดิน (a) ได้แก่ ชุดดินชุมพลบุรี Chp-sIA และความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ได้แก่ ชุดดินโนนแดง Ndg-sIA/csub

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอึดตัวด้วยต่าง (b) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) และสภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) หรือความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) ร่วมด้วย ได้แก่ ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัยเป็นดินลึกลับานกลาง Ppmd-sIB/dmc

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอึดตัวด้วยต่าง (b) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) และความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร ข้อจำกัดด้านปฏิกิริยาของดิน (a) และสภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) หรือความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) ร่วมด้วย หรือมีข้อจำกัดด้านปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k) ร่วมด้วย ได้แก่ ชุดดินพระทองคำ Ptk-sIB/dmc

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (Sm)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของ ออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ ชุดดินหนองบุญมาก NbnslA/csub ดินคล้าย ชุดดินโนนแดง Ndg-pic-sLA ชุดดินโนนแดง Ndg-sLB ชุดดินโพนพิสัย Pp-gslB ดินคล้ายชุดดินร้อยเอ็ดที่มี ศิลาแลงอ่อน Re-pic-sLA ชุดดินศรีขรภูมิ Sik-sLA ชุดดินสีทัน St-sLA ดินคล้ายชุดดินธวัชบุรีเนื้อดินทราย แปรละเอียด (Th-fsi-sLA) และสภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) ได้แก่ ดิน คล้ายชุดดินโพนพิสัยที่มีจุดประสีเทา Pp-gm-gslA/b, Pp-gm-gslB/b และ Ppgm-sLB/b

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัด

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของ ออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ ชุดดินชุมพลบุรี Chp-sLA ชุดดินโนนแดง Ndg-sLA/csub ชุดดินโพนพิสัย Pp-gslB ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัย เป็นดินลึกลับปานกลาง Ppmd-sLB/dmc ชุดดิน โพนพิสัย Pp-sLB และชุดดินพระทองค ๑ Ptk-sLB/dmc

สัญลักษณ์	คำอธิบาย	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
1. ประเภทดินในพื้นที่ลุ่ม			
1.1	ชุดดินบุญชริก (Bt-col-slB)	7,748	32.46
1.2	ชุดดินบุญชริก (Bt-slB)	6	0.03
1.3	ชุดดินละหานทราย (Lah-slA)	4,591	19.23
1.4	ชุดดินสีทน (St-slA)	922	3.86
2. ประเภทดินในพื้นที่ดอน			
2.1	ชุดดินคำบง (Kg-lsB)	1,573	6.59
2.2	ชุดดินปึกธงชัย (Ptc-gm-slB)	187	0.78
2.3	ชุดดินปึกธงชัย (Ptc-lsC)	4,284	17.95
2.4	ชุดดินปึกธงชัย (Ptc-mw-lsB)	1,089	4.56
2.5	ชุดดินปึกธงชัย (Ptc-mw-slB)	2,050	8.59
2.6	ชุดดินปึกธงชัย (Ptc-slC)	1,419	5.94
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		23,869	100.00

ตารางที่ ๕ - ๑ ทรัพยากรดินตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

ชุดดิน	ข้าว	มันสำปะหลัง	อ้อย
Ckr-sLB	No	S๒bcpk	S๒scpk
Cpg-sLB	No	S๒cmpk	S๒scmpk
Ht-sLB	No	S๒bcmpk	S๒scmpk
Nad-col-sLB/csub	Sens	S๓o	S๓o
Nad-Nad-col-sLA/csub	Sens	S๓o	S๓o
Nad-Nad-col-sLB/csub	Sens	S๓o	S๓o
Nbn-col-sLA	Sens	S๓o	S๓o
Nbn-sLA	Sens	S๓o	S๓o
Ndg-sLA	SensX	S๓oX	S๓oX
Suk-col-sLB	No	S๒bcmk	S๒scmk

ตารางที่ ๕ - ๒ ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

๒. ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน

r = ปริมาณน้ำฝน

o = การระบายน้ำ

b = ความอึดตัวของดิน

c = ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก

m = ปริมาณอินทรีย์วัตถุ

p = ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์

k = ปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์

a = ปฏิกริยาของดิน

d = ความลึกของดิน

g = ความลาด

บทที่ ๖ แผนการใช้ที่ดิน

๖.๑ ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้ “เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกใน คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก”

๖.๒ นโยบายแห่งรัฐ ในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบล

แผนการใช้ที่ดินตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้กำหนดไว้ตามกรอบของนโยบายแห่งรัฐ ดังรายละเอียดในตารางที่ ๖-๑

ตารางที่ ๖ - ๑ นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดินศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

ลำดับที่	กฎหมาย/แผนการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์/ แผนแม่บท	รายละเอียด
๑	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐	มาตรา (๑) ๗๒ วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
๒	ยุทธศาสตร์ชาติ -๒๕๖๑ .ศ.พ) ปี ๒๐ (๒๕๘๐	ยุทธศาสตร์ที่ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๓	นโยบายของคณะกรรมการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒	นโยบายหลัก ๕. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย ๕.๓ พัฒนาภาคเกษตร ๕.๓.๒ ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของรัฐบาล ๕.๓.๔ ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร

	๕.๓.๕ ดูแลเกษตรกร ผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยผลิตต่างๆ
--	--

๑)สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๒๕๕๐ :ฐ) ได้หมายเหตุว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

๓	นโยบายของคณะรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒	<p>นโยบายหลัก</p> <p>๕. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย</p> <p>๕.๓ พัฒนาภาคเกษตร</p> <p>๕.๓.๒ ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของรัฐบาล</p> <p>๕.๓.๔ ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร</p> <p>๕.๓.๕ ดูแลเกษตรกร ผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐานและปัจจัยผลิตต่างๆ</p>
---	--	---

ตารางที่ ๖ - ๑ ต่อ

ลำดับที่	กฎหมาย/แผนการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์/ แผนแม่บท	รายละเอียด
		<p>๑๐. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน</p> <p>๑๐.๒ ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน</p> <p>๑๐.๓ ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล</p> <p>นโยบายเร่งด่วน</p> <p>๔. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม</p>
๓	แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ประเด็นย่อยที่ จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับ ๒.๑ ศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ประเด็นย่อยที่ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๒.๒
๔	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ (๒๕๖๔-๒๕๖๐ .ศ.พ) ๑๒	ยุทธศาสตร์ที่ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ๓ ยุทธศาสตร์ที่ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ๔
๕	นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ .ศ.พ) (๒๕๖๔-๒๕๖๐	ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด่านใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ๔
๖	ยุทธศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	<p>ยุทธศาสตร์ที่ การบริหารจัดการน้ำเพื่อการผลิตการเกษตร ๑</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ ๒การพัฒนาที่ดินเพื่อการผลิตการเกษตร</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ การใช้หลักพอเพียงประยุกต์กับการผลิตการเกษตร ๓</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ การยกระดับการแปรรูปข้าวหอมมะลิ ๔</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ การยกระดับการแปรรูปข้าวเหนียว ๕</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การขับเคลื่อนขีดความสามารถเพื่อเพิ่มผลิตภาพการเกษตรในพื้นที่ลุ่มน้ำที่มีศักยภาพ</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ การยกระดับการผลิตอ้อย ๗</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ การยกระดับการผลิตมันสำปะหลัง ๘</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ การแปรรูปยางพารา ๙</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ ๑๐ การผลิตโคเนื้อ</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ การผลิตโคนม ๑๑ และผลิตภัณฑ์นม</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ มสสถาบันส่งเสริมสมรรถนะและเสริมสร้างศักยภาพของเกษตรกร และกลุ่ม ๑๒ การเกษตร</p> <p>ยุทธศาสตร์ที่ การใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาการแปรรูปและการตลาดเพื่อสร้างความแตกต่าง ๑๓ ของผลิตภัณฑ์</p>

ตารางที่ ๖ - ๑ ต่อ

ลำดับที่	กฎหมาย/แผนการปฏิบัติ/ยุทธศาสตร์/ แผนแม่บท	รายละเอียด
๗	แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ การส่งเสริมการค้า การบริการ ๒ การลงทุนและการพัฒนาอุตสาหกรรมให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๘	แผนพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์-๒๕๖๑ .ศ.พ) (๒๕๖๔	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยววิถีไทยอีสาน ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔พัฒนาผ้าไหมแพรวา และผลิตภัณฑ์ชุมชน
๙	แผนพัฒนาท้องถิ่น -๒๕๖๑ .ศ.พ) ปี ๔ (๒๕๖๔	ยุทธศาสตร์ที่ การพัฒนาด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พานิชยกรรม และ ๔ การท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ การพัฒนาด้านการบริหารการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ๕ และสิ่งแวดล้อม

๖.๓ แผนการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบล ศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้กำหนดออกเป็น ๘ เขต ดังนี้

๖.๓.๑ เขต พื้นที่นาลุ่ม มีเนื้อที่ ๑๓,๒๖๗ ไร่

มีเนื้อที่จำนวน ๑๓,๒๖๗ ไร่คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๕๘ ของพื้นที่ทั้งตำบล ดินในเขตการใช้ที่ดินเป็น ดินร่วนปนทรายชุดดินบุญชริก(Bt-Col-sL)บุญชริก(Bt-sL) , ชุดดินละหานทราย , ชุดดินสีทน พื้นที่เขตการเกษตรนี้เป็น บริเวณที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมายและอยู่ในบริเวณเขตชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ ๓, ๔ และ ๕ ซึ่งไม่มีข้อกำหนดห้ามเรื่องการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เขตการเกษตรนี้ เกษตรกรได้มีการใช้ประโยชน์เพื่อการเพาะปลูกทั้งพืชไร่ พืชผัก ไม้ผล ไม้ยืนต้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ปัญหาในการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

๑ ดินเสื่อมโทรม ขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากเป็นเขตเกษตรกรรมที่มีการใช้ประโยชน์มาเป็นเวลานานและมีการใช้สารเคมีจำนวนมาก

๒ เป็นพื้นที่น้ำท่วมในฤดูฝนและเป็นพื้นที่ขาดน้ำในการทำเกษตรตอนฝนทิ้งช่วง เนื่องจากพื้นที่ราบลุ่มส่วนใหญ่ของตำบลศรีสมเด็จติดกับห้วย ช่วงที่ฝนตกหนักน้ำจากห้วย จะเข้าท่วมพื้นที่เกษตรกรรม แต่เมื่อน้ำลดก็จะขาดน้ำเนื่องจากไม่มีแหล่งกักเก็บ

การจัดการที่ดินในอนาคต

๑ ใช้ปุ๋ยพืชสดในการปรับปรุงบำรุงดินส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมักน้ำหมักชีวภาพเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดินและเป็นการช่วยเกษตรกรลดต้นทุนการผลิต

๒ การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

๓ เปลี่ยนระบบการปลูกพืช เช่น การทำเกษตรผสมผสาน

๔ จัดทำแหล่งน้ำเพื่อเกษตรกรพร้อมระบบการกระจายน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดิน

๑. ส่งเสริมการใช้พืชปุ๋ยสด

๒. สนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์ในพื้นที่ดินกรด

๓. ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี

๔. พัฒนาพื้นที่เพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่

เหมาะสมตาม Agri-Map

๕. การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน

๖. การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว

๗. การจัดหาแหล่งน้ำขนาดเล็ก

๘. การจัดทำแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๙. พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

๑๐. พัฒนากลุ่มเกษตรกรที่ใช้สารอินทรีย์

๖.๓.๒ เขตพื้นที่นาดอน มีเนื้อที่จำนวน ๑๐,๖๐๒ ไร่

มีเนื้อที่จำนวน ๑๐,๖๐๒ ไร่คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๔๒ ของพื้นที่ทั้งตำบล ดินในเขตการใช้ที่ดินส่วนใหญ่เป็นดิน ชุดดินค้ำบัง ปักธงชัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนชัน มีการระบายน้ำดี ดินในเขตการใช้ที่ดินเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วนสีน้ำตาลเข้มชุดดินปักธงชัย และชุดดินค้ำบัง

ปัญหาในการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ๑ ดินเสื่อมโทรมขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากเป็นเขตเกษตรกรรมที่มีการใช้ประโยชน์มาเป็นเวลานาน และมีการใช้สารเคมีจำนวนมาก
- ๒ เป็นพื้นที่แห้งแล้งขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตร เนื่องจากพื้นที่ดินส่วนใหญ่ของตำบลศรีสมเด็จเป็นดินทราย การชะล้างพังทลายสูงมากเนื่องจากการทำการเกษตรที่ไม่มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ๓ ขาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ๑ ใช้ปุ๋ยพืชสดในการปรับปรุงบำรุงดิน
- ๒ ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมัก
- ๓ น้ำหมักชีวภาพเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดินเป็นการช่วยเกษตรกรลดต้นทุนการผลิต
- ๔ การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ๕ เปลี่ยนระบบการปลูกพืช เช่น การทำเกษตรผสมผสาน
- ๖ จัดทำแหล่งน้ำเพื่อเกษตรกรรมพร้อมระบบการกระจายน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดิน

- ๑ ส่งเสริมการใช้พืชปุ๋ยสด
- ๒ สนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์ในพื้นที่ดินกรด
- ๓ ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี
- ๔ พัฒนาพื้นที่เพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map
- ๕ การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่มดอน-
- ๖ การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว
- ๗ การจัดหาแหล่งน้ำขนาดเล็ก
- ๘ การจัดทำแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๙ พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

๑๐ พัฒนากลุ่มเกษตรกรที่ใช้สารอินทรีย์

๖.๓.๓ เขตปศุสัตว์

เนื้อที่ ๓๐ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๑๐ ของพื้นที่ตำบล เขตนี้เป็นโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร
เซน โค กระบือ

ขอเสนอแนะในการใช้พื้นที่

(๑) พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กหรือจุดสระน้ำประจำไร่นาเพื่อให้สัตว์มีน้ำกิน ใช้ในการปลูก
หญ้าเลี้ยงสัตว์ และปลูกไม้ยืนต้นไว้เป็นร่มเงาของสัตว์

(๒) จัดทำโครงการส่งเสริมด้านปศุสัตว์ โดยมีกรมปศุสัตว์เป็นผู้ให้ความรู้ข้อเสนอแนะ
วิธีการเลี้ยงสัตว์ การปลูกและขยายพันธุ์หญ้าพันธุ์ดี เช่นหญ้าเนเปียร์ เป็นต้น การให้อาหารเสริมการผสม
พันธุ์ และการควบคุมโรค

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดิน ได้แก่

๑) สนับสนุนแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมของสวนราชการอื่นๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

๑) กรมปศุสัตว์ สนับสนุนเรื่องพันธุ์หญ้าเนเปียร์

๖.๓.๔ เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

เนื้อที่ ๒๙ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๑๐ ของพื้นที่ตำบล เขตนี้เกษตรกรขุดบ่อน้ำขึ้นเองเพื่อใช้
เพาะเลี้ยงปลา

ขอเสนอแนะในการใช้พื้นที่

(๑) พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กหรือจุดสระน้ำประจำไร่นา

(๒) ไขสารบำบัดน้ำเสีย หรือปรับปรุงคุณภาพให้เหมาะสำหรับการเลี้ยงปลา

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดิน ได้แก่

๑) ส่งเสริมการผลิตสารบำบัดน้ำเสียโดยไขสารเร่งซูเปอร์ พด.๖

๒) สนับสนุนแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมของสวนราชการอื่นๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

๑) กรมประมง สนับสนุนเรื่องพันธุ์ปลา

๖.๓.๕ เขตชุมชน

มีเนื้อที่ ๑,๔๙๑ ไร่ หรือร้อยละ ๕.๐๙ ของพื้นที่ตำบล พื้นที่ของเขตนี้เป็นบริเวณที่ตั้งของชุมชนชนบท ที่มีการตั้งบ้านเรือนกระจุกกระจายมีสภาพการใช้ที่ดินรอบชุมชนเป็นสวนไม้ผลผสมปะปนกับที่อยู่อาศัย

ขอเสนอแนะในการใช้พื้นที่

องค์การส่วนตำบลศรีสมเด็จควรเร่งศึกษาปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ตลอดจนจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อนำมากำหนดแนวทางในการพัฒนาได้อย่างถูกต้องตามความต้องการของชุมชนในประเด็นปัญหาบางเรื่องที่เกิดขึ้นขีดความสามารถของท้องถิ่น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลควรทำเรื่องถึงสวนราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อขอรับการสนับสนุนในการศึกษาปัญหา แนวทาง การแก้ไข จัดทำโครงการและงบประมาณเพื่อการดำเนินการต่อไป และควรสนับสนุนตลาดอินทรีย์ หมู่บ้านเข้มแข็ง และผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ที่สำคัญ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดิน ได้แก่ สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ ถ่ายทอดองค์ความรู้งานการพัฒนาที่ดินสู่ชุมชน

กิจกรรมของสวนราชการอื่นๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

๑) กรมพัฒนาชุมชน สนับสนุนเรื่องพัฒนาสินค้า OTOP สุหาดาว

๒) กรมการปกครองท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องสนับสนุนให้เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมการรวมกลุ่มผลิตสินค้าชุมชน

กรมการรวมกลุ่มผลิตสินค้าชุมชน

๖.๓.๖ เขตแหล่งน้ำ

๑. เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ

มีเนื้อที่ ๕๕๔ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๘๙ ของพื้นที่ตำบล แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำลำห้วย คลอง หนอง บึง

ขอเสนอแนะในการใช้พื้นที่

๑. ควรเร่งดำเนินการศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินเพิ่มเติม แต่
 ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปประกอบการพิจารณาดังกล่าว

๒. ควรมีการบำรุงรักษาและขุดลอกแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่มีอยู่เพื่อเพิ่ม
 ประสิทธิภาพของการเก็บกักน้ำ

๓. องค์การบริหารสวนตำบลควรเร่งจัดทำโครงการเพื่อจัดหาแหล่งน้ำขนาดเล็กใน
 ไรนาของเกษตรกรและประสานงานกับกรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวง
 เกษตรและสหกรณ์ ให้เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก โดยจัดทำรอบแผนการ
 ดำเนินการตามลำดับความสำคัญ

๔. บริเวณพื้นที่ลุ่มในแต่ละพื้นที่ซึ่งเป็นที่สาธารณะประโยชน์ หน่วยงานของรัฐที่มี
 หน้าที่เกี่ยวข้องควรมีการตรวจสอบ ป้องกันและดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกยึดครองพื้นที่ในเขตนี้
 เพราะเป็นที่สาธารณะประโยชน์ สภาพพื้นที่เป็นที่ลุ่มต่ำ ไม่เหมาะสำหรับการนำที่ดินมาใช้ด้านเกษตรกรรม
 ควรคงสภาพไว้เพื่อการรักษาสมดุลทางนิเวศต่อไป

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดิน ไตแก

๑) สนับสนุนแหล่งน้ำในไรนานอกเขตชลประทาน

๒) การขุดลอกแหล่งน้ำตามธรรมชาติ

กิจกรรมของสวนราชการอื่นๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ไตแก

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สนับสนุนเรื่องขุดเจาะน้ำบาดาล

๖.๓.๗ เขตป่าไม้

มีเนื้อที่ ๑,๐๔๘ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๕๗ ของพื้นที่ตำบลพื้นที่เขตนี้เป็นบริเวณที่มีการประกาศเป็น
 เขตป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ เขตป่าสงวนแห่งชาติและบริเวณที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากร
 ที่ดิน ได้แก่ มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ เขตพื้นที่ป่าไม้เมื่อพิจารณาตาม
 วัตถุประสงค์หลักของการประกาศเขตและมาตรการของการใช้ที่ดินตามมติคณะรัฐมนตรีต่างๆ ดังกล่าว

การจัดการที่ดินในอนาคต

๑. ควรจัดทำแนวกันไฟเพื่อป้องกันไฟป่าที่อาจเกิดขึ้นได้จากธรรมชาติ
 หรือกิจกรรมจากมนุษย์ เพื่อให้ป่าไม้มีการฟื้นตัวตามธรรมชาติที่สมบูรณ์

๒. ควรจัดการอบรมแนะนำให้ราษฎรในพื้นที่ข้างเคียงได้เห็นถึงคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้และการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าไม้

ข้อเสนอแนะในการใช้พื้นที่ในเขตคงสภาพป่านอกเขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

- ชุมชนควรมีการรักษา และฟื้นฟูสภาพพื้นที่ให้เป็นป่าสมบูรณ์
- ชุมชนควรสร้างจิตสำนึกให้รักและอนุรักษ์ผืนป่า (สร้างฝายชะลอน้ำ)
- ชุมชนควรขุดลอกลำห้วยที่ไหลผ่านผืนป่า
- ชุมชนควรปลูกป่าเพิ่มเพื่อเพิ่มพื้นที่ป่า
- ชุมชนควรเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น เห็ด ผักหวาน ทองหลาง

๖.๓.๘ เขตพื้นที่อื่นๆ

มีเนื้อที่ ๒๖๗ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๙๑ ของพื้นที่ตำบล ไตแก่ ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ และพื้นที่ถม

สัญลักษณ์	คำอธิบาย	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	17	0.07

A100	นาไร่ร้าง	30	0.13
A101	นาข้าว	11,872	49.74
A200	ไร่ร้าง	69	0.29
A203	อ้อย	4,368	18.30
A204	มันสำปะหลัง	2,022	8.47
A300	ไม้ยืนต้นไร่ร้าง/เสื่อมโทรม	30	0.13
A301	ยางพารา	639	2.68
A303	ป่าล้มน้ำมัน	12	0.05
A304	ยูคาลิปตัส	677	2.84
A407	มะม่วง	48	0.20
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	16	0.07
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	124	0.52
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	12	0.05
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	338	1.42
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	485	2.03
F501	ป่าปลูกสมบูรณ์	143	0.60
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	38	0.16
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	295	1.24
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,304	5.46
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	65	0.27
U405	ถนน	12	0.05
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	298	1.25
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	414	1.73
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮ้าส์	7	0.03
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	300	1.26
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	55	0.23
W201	อ่างเก็บน้ำ	14	0.06
W202	บ่อน้ำในไร่นา	165	0.69
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		23,869	100

ตารางที่ ๖ - ๒ เขตการใช้ที่ดินตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

เดือน ระบบเกษตร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
นาถุ่ม(ข้าว)					ข้าว กข.6							
					ข้าวหอมมะลิ 105							
	พืชผักสวนครัว											
นาดอน(ข้าว)	อ้อย											
	มันสำปะหลัง											
อัตลักษณ์	เห็ดฟาง											

ตารางที่ ๖ - ๓ ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดินตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

เขตการใช้ที่ดิน	ระบบการปลูกพืชปัจจุบัน	ระบบการปลูกพืชหลังมีการแผนการใช้ที่ดิน
นาถุ่ม	นาปี ข้าว กข ๖ ข้าวมะลิ ๑๐๕	ปอเทือง เกษตรผสมผสานและ ไม้ผล
นาดอน	นาปี ข้าว กข ๑๐๕ ข้าวมะลิ ๖	ปอเทือง เกษตรผสมผสานและ ไม้ผล มันสำปะหลัง อ้อย

ตารางที่ ๖-๔ การเปรียบเทียบระบบการปลูกพืชก่อนและหลังมีแผนการใช้ที่ดิน

๖.๕ การจัดการความเสี่ยง (Risk management)

จากระบบการปลูกพืช (cropping pattern) ดังที่แนะนำในรูปที่ ๖-๒ นี้จะต้องอธิบายการจัดการความเสี่ยง (Risk management) ให้แก่เกษตรกรและองค์กรบางส่วนท้องถิ่นเข้าใจถึงผลประโยชน์ของการประชุมระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน โดยมีตัวอย่างดังนี้

กรณี “เกษตรกร” ระบุว่าดินที่ทำนาอยู่ความสมบูรณ์ต่ำต้องใช้ปุ๋ยเคมีจำนวนมาก และมีโรคแมลงเข้ามาทำลาย

- การใช้ที่ดินในปัจจุบัน ทำนาทั้งนาปี
- การใช้ที่ดินในอนาคต ยังคงใช้ทำนาแต่ไม่ทำนาปีระยะหนึ่งเป็นเวลา ๑-๒ ปี

โดยพืชที่ปลูกหลังนาเป็น พืชตระกูลถั่ว หรือ พืชปุ๋ยสด เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน

ในกรณีนี้ เกษตรกรอาจจะมีคำถามว่า “ขาดรายได้” จากที่เคยได้รับ คำชี้แจงควรจะมีดังต่อไปนี้

(๑) ปลูกพืชเสริมหลังนา หรือการทำเกษตรแบบผสมผสาน ผลผลิตสินค้าจำหน่ายในชุมชน เพื่อเกษตรกรจะมีรายได้เสริมจากพืชหลักที่ปลูกและเป็นการลดรายจ่ายบางอย่างที่ไม่จำเป็น เช่น พืชผักต่าง ผักสวนครัว พืชตระกูลแตง และอื่นๆ

(๒) การปลูกพืชตระกูลถั่วหรือพืชปุ๋ยสดจะได้ประโยชน์ ๒ อย่าง คือ (๑) เป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดินทำให้ดินร่วนซุย ดูดซับน้ำได้ดีมากขึ้น ดูดซับปุ๋ยเคมีได้มากขึ้น (๒) หากสามารถเก็บเมล็ดจำหน่ายได้ เช่น ถั่วพริ้ว ถั่วเขียว ปอเทือง จะเป็นรายได้แทนข้าวนาปีและกรมพัฒนาที่ดินมีงบประมาณรับซื้อ และ (๓) ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ขายได้ แต่เกษตรกรจะได้ที่ดินทำกินที่มีคุณภาพสูงขึ้นจากอินทรีย์วัตถุที่มาจากพืชตระกูลถั่ว และพืชปุ๋ยสดเมื่อมีการไถกลบไปในดิน

หากเกษตรกรมีความประสงค์จะปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น ต้องหาพืชทางเลือกหลายๆ ชนิด ดังที่ได้วิเคราะห์ไว้เป็นตัวอย่าง ในกรณีของความต้องการที่จะลดพื้นที่ปลูกข้าวในตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ และมีความจำเป็นต้องมีงานวิจัยหรืออ้างอิงจากส่วนราชการต่างๆ และควรขอความร่วมมือและสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ เช่น กรณีเกษตรกรต้องการปรับปรุงและปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น ตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรขอความร่วมมือจากกรมวิชาการเกษตรร่วมทำการวิจัย เพื่อให้คำตอบแก่เกษตรกรในโอกาสต่อไป

ความต้องการของเกษตรกรที่จะเริ่มหรือขยายการผลิต “เกษตรอินทรีย์” นั้นจำเป็นต้องมี “น้ำที่สะอาดและพอเพียง” หากมีแหล่งน้ำธรรมชาติต้องตรวจสอบคุณภาพน้ำ หากมีน้ำได้เพียงพอจำเป็นต้องมีแผนการก่อสร้าง “บ่อน้ำในไร่นา” เพิ่มเติม

การจัดการที่ดินในอนาคต

๑. ดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่เขตนี้ รวมทั้งการปรับปรุงประสิทธิภาพแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น เหมือง ฝาย ลำคลองสาธารณะ บึง หนอง ให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้นเพื่อปรับรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินจากการปลูกพืชล้มลุก มาเป็นการปลูกไม้ผลหรือพืชผักที่มีมูลค่าสูงและเป็นที่ต้องการของตลาด

๒. ปรับปรุงคุณภาพของดินใหม่มีความอุดมสมบูรณ์ และลักษณะทางกายภาพของดินที่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืช โดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอก ซึ่งจะเป็นการปรับปรุงโครงสร้างของดินให้ดีขึ้นทำให้ดินร่วนซุย เพิ่มการอุ้มน้ำของดินให้ดีขึ้น

๓. ส่งเสริมการผลิตพืช โดยให้คำแนะนำพืชทางเลือก ได้แก่ แก้วมังกร มะนาว มะม่วง ฝรั่ง หมอน กลวย เป็นต้น

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดิน ไตแก

๑. ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตน้ำหมักชีวภาพโดยใช้สารเร่งซูเปอร์ พด.๒ ในการผลิตน้ำหมักเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน เพิ่มปริมาณธาตุอาหาร รวมถึงการลดต้นทุนการผลิต

๒. ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอก

๓. การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

๔. โครงการส่งเสริมกลุ่มมุ่งสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

๕. ป้องกันการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝก

กิจกรรมของสวนราชการอื่นๆ ที่ขอรับการสนับสนุน ไตแก

กรมวิชาการเกษตร สนับสนุน เรื่อง การจัดการพืชที่ดีในไม้ผล ไม้ยืนต้น GAP (Good Agricultural Practice : ระบบการผลิตทางการเกษตรที่ดี)

บทที่ ๗
การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินตำบล

๗.๑ ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

๗.๑.๑ จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๖๕

๗.๑.๒ นำแผนการใช้ที่ดินตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ ไปเสนอต่อ อบต.ตำบลศรีสมเด็จเพื่อมีความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

๗.๑.๓ สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดกาฬสินธุ์ เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

๗.๒ ตัวชี้วัด

๗.๒.๑ จำนวนกิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินดำเนินการใน ตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

๗.๒.๒ จำนวนโครงการและกิจกรรมทางการเกษตรร่วมกับส่วนราชการอื่นในตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

แสดงในตารางที่ ๗-๑ และ ๗-๒

ตารางที่ ๗-๑ กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๖๕

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงานโครงการ	งบประมาณ (บาท)
๑. เขตเกษตรกรรม ๑.๑ เขตที่นาลุ่ม	๑. การปรับปรุงบำรุงดิน <ul style="list-style-type: none"> - การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ - ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด - การทำปุ๋ยหมัก - รณรงค์ไถกลบตอซัง - พัฒนากลุ่มเกษตรกรมุ่งสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ - จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน - จัดหาปุ๋ยไนโตรเจน - ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ดินกรด 	

	<p>๒. พัฒนาพื้นที่เพื่อการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 	
๑.๒ เขตที่นาดอน	<p>๑. การปรับปรุงบำรุงดิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ - ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด - การทำปุ๋ยหมัก - จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว - จัดหาปุ๋ยไนโตรเจน - ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ดินกรด <p>๒. ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก 	

ตารางที่ ๗.๑ (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงานโครงการ	งบประมาณ (บาท)
๑.๓ เขตไม้ผล	<p>๑. การปรับปรุงบำรุงดิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ - ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด - การทำปุ๋ยหมัก - จัดหาปุ๋ยไนโตรเจน - ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ดินกรด <p>๒. ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก <p>๓. พัฒนาพื้นที่เพื่อการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 	
๑.๔ เขตปศุสัตว์	<p>การบริหารน้ำ</p> <p>แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน</p>	

๑.๕ เขตแหล่งน้ำ	๑. การบริหารน้ำ <ul style="list-style-type: none">- ชุคลอกแหล่งน้ำขนาดเล็ก- แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ๒. ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน <ul style="list-style-type: none">- ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก	
------------------------	---	--

ตารางที่ ๗-๒ สรุปกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินและหน่วยงานที่สนับสนุนในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน	กิจกรรมของหน่วยงานที่สนับสนุน
<p>๑. เขตเกษตรกรรม</p> <p>๑.๑ เขตที่นาลุ่ม</p>	<p>๑. การปรับปรุงบำรุงดิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ - ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด - การทำปุ๋ยหมัก - รมรงค์เือกlobalต่อซัง - พัฒนากลุ่มเกษตรกรมุ่งสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ - จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่มดอน - จัดหาปูนโลโดไมท์ - ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ดินกรด 	<p>จัดตลาดสินค้าเกษตร (พาณิชย์จังหวัด)</p> <p>๑.๒ จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)</p> <p>๑.๓ จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค (กรมการข้าว)</p> <p>๑.๔ ส่งเสริมการผลิตพันธุ์ข้าว แทนการปลูกข้าวเพื่อบริโภค</p> <p>จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)</p>
<p>๑.๒ เขตที่นาดอน</p>	<p>๑. การปรับปรุงบำรุงดิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ - ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์ 	<p>๑.๑ จัดตลาดสินค้าเกษตร (พาณิชย์จังหวัด)</p> <p>๑.๒ การอบรมให้ความรู้ การจัดการ/GAP (กรมวิชาการเกษตร)</p> <p>๑.๓ การปลูกไม้ผล เช่น อินทผลัม</p> <p>ควรจัดอบรมถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกร (กรมวิชาการเกษตร)</p>

	พืชปุ๋ยสด - การทำปุ๋ยหมัก - พัฒนากลุ่มเกษตรกรมุ่ง สู่มตรฐานเกษตรอินทรีย์ - จัดทำระบบอนุรักษ์ดิน และน้ำบนพื้นที่ลุ่มดอน - โครงการจัดทำระบบ อนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ ลุ่มดอน - จัดหาปุ๋ยอินทรีย์ - ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ ที่ดินกรด	
--	---	--

ตารางที่ ๗-๒ต่อ

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมของกรมพัฒนา ที่ดิน	กิจกรรมของหน่วยงานที่สนับสนุน
	๒. พื้นฟูและป้องกันการชะ ล้างพังทลายของดิน - ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก	
๑.๓ เขตไม้ผล	๑. การปรับปรุงบำรุงดิน - การส่งเสริมการผลิต และการใช้สารอินทรีย์	๑.๑ จัดตลาดสินค้าเกษตร (พาณิชย์จังหวัด) ๑.๒ การอบรมให้ความรู้ การจัดการ/GAP (กรมวิชาการเกษตร) ๑.๓ การปลูกไม้ผล เช่น อินทผลัม ทุเรียน ควรจัดอบรมถ่ายทอดความรู้

	<ul style="list-style-type: none"> - ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุยสด - การทำปุ๋ยหมัก - พัฒนากลุ่มเกษตรกรมุ่งสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ - จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่มดอน-โครงการจัดทำระบบ - อนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว - จัดหาปุ๋ยโลโตไมท์ - ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ดินกรด 	ไทเกษตรกร (กรมวิชาการเกษตร)
	<p>๒. พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก 	
๑.๔ เขตปศุสัตว์	<p>การบริหารน้ำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 	- ส่งเสริมสนับสนุนหญ้าเนเปียร์ (กรมปศุสัตว์)
๑.๕ เขตแหล่งน้ำ	<p>๑. การบริหารน้ำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขุดลอกแหล่งน้ำขนาดเล็ก 	- สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

	- แหล่งน้ำในไร่นานอก เขตชลประทาน	
--	-------------------------------------	--

ตารางที่ ๗-๒ ต่อ

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมของกรมพัฒนา ที่ดิน	กิจกรรมของหน่วยงานที่สนับสนุน
	๒. ฟื้นฟูและป้องกันการชะ ล้างพังทลายของดิน - ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก	

ตารางที่ ๗-๓ เป้าหมายการดำเนินงาน และงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ แผน ๔ ปี (ปี ๒๕๖๕-๒๕๖๘)

หน่วยงาน.....สถาบันพัฒนาที่ดินกาฬสินธุ์.....

เขต การ ใช้ ที่ ติ น	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม
			๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘		๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	
	๑.การบริหารน้ำ											
	๑.๑ ขุดลอกแหล่งน้ำขนาดเล็ก	แห่ง	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐
	๑.๒ แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	๒๐	๒๐	๒๐	๒๐	๘๐	๔๐๖,๐๐๐	๔๐๖,๐๐๐	๔๐๖,๐๐๐	๔๐๖,๐๐๐	๑๖๒๔๐๐๐๐
	๒. การปรับปรุงบำรุงดิน											
	๒.๑ จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ ลุ่ม-ดอน	ไร่	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๔,๐๐๐	๑,๕๐๐,๐๐๐	๐	๐	๐	๖,๐๐๐,๐๐๐
	๒.๒ โครงการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและ น้ำ พร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	ไร่	๒๕๐	๒๕๐	๒๕๐	๒๕๐	๑,๐๐๐	๔๒๕,๐๐๐	๔๒๕,๐๐๐	๔๒๕,๐๐๐	๔๒๕,๐๐๐	๑,๗๐๐,๐๐๐
	๒.๓ จัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	ตัน	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๘๐๐	๓๔๐,๐๐๐	๓๔๐,๐๐๐	๓๔๐,๐๐๐	๓๔๐,๐๐๐	๑,๓๖๐,๐๐๐
	๒.๔ ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	๔๐๐	๔๐๐	๔๐๐	๔๐๐	๑,๖๐๐	๖,๐๐๐	๖,๐๐๐	๖,๐๐๐	๖,๐๐๐	๒๔,๐๐๐
	๒.๕ ส่งเสริมการผลิตและการใช้ สารอินทรีย์	ราย	๕๐๐	๕๐๐	๕๐๐	๕๐๐	๒,๐๐๐	๒,๕๐๐	๒,๕๐๐	๒,๕๐๐	๒,๕๐๐	๑๐,๐๐๐
	๒.๖ ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	๒๐	๒๐	๒๐	๒๐	๘๐	๕๙๕,๐๐๐	๕๙๕,๐๐๐	๕๙๕,๐๐๐	๕๙๕,๐๐๐	๒,๓๘๐,๐๐๐
	๒.๗ ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุง บำรุงดิน	ไร่	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๔,๐๐๐	๑๕,๐๐๐	๑๕,๐๐๐	๑๕,๐๐๐	๑๕,๐๐๐	๖๐,๐๐๐
	๒.๘ การทำปุ๋ยหมัก	ตัน	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๘๐๐	๖๘๐,๐๐๐	๖๘๐,๐๐๐	๖๘๐,๐๐๐	๖๘๐,๐๐๐	๒,๗๒๐,๐๐๐
	๒.๙ รมรงศ์์โลกบดข้อซัง	แปลง	๕	๕	๕	๕	๒๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๔๐๐,๐๐๐
	๒.๑๐ พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์	กลุ่ม	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐	๔๐	๔๙,๐๐๐	๔๙,๐๐๐	๔๙,๐๐๐	๔๙,๐๐๐	๑๙๖,๐๐๐
	๒.๑๑ ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรมุ่งสู่มาตรฐาน เกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม	กลุ่ม					๑	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๔๐๐,๐๐๐

ตารางที่ ๗-๔ เป้าหมายการดำเนินงาน และงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ แผน ๔ ปี (ปี ๒๕๖๕-๒๕๖๘)
 หน่วยงาน.....สถานีพัฒนาที่ดินกาฬสินธุ์.....

เขต การใช้ ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	
			๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘		๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘		
	๓. พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน												
	๓.๑ ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก	กล้า	๓๐๐,๐๐ ๐	๓๐๐,๐๐ ๐	๓๐๐,๐๐ ๐	๓๐๐,๐๐ ๐	๑,๒๐๐,๐๐ ๐	๓๖๐,๐๐๐	๓๖๐,๐๐๐	๓๖๐,๐๐๐	๓๖๐,๐๐๐	๑,๔๔๐,๐๐ ๐	
	๔. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน												
	๔.๑ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน	แห่ง	๓	๓	๓	๓	๑๒	๑๒,๐๐๐	๑๒,๐๐๐	๑๒,๐๐๐	๑๒,๐๐๐	๔๘,๐๐๐	
	๕. พัฒนาพื้นที่เพื่อการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่	ไร่	๓๐๐	๓๐๐	๓๐๐	๓๐๐	๑,๒๐๐	๔๕๐,๐๐๐	๔๕๐,๐๐๐	๔๕๐,๐๐๐	๔๕๐,๐๐ ๐	๑,๘๐๐,๐๐๐	

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาชุมชน. ๒๕๖๔. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)ปี ๒๕๖๔** กระทรวงมหาดไทย.
แหล่งที่มา: <http://ebmn.cdd.go.th>, ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๒
- กรมพัฒนาที่ดิน.๒๕๕๗. **ดิน นิยามและความหมาย**.
<https://www.ldd.go.th/ofsweb/thaisoil/pl๒.htm>, สืบค้นเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๔.
- กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน. ๒๕๖๐. **แผนที่ที่ตั้งและอาณาเขต**. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕ กรมพัฒนาที่ดิน. ขอนแก่น.
- กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน. ๒๕๖๐. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน มาตรฐาน ๑: ๒๕,๐๐๐ (Shapefile)**.
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕ กรมพัฒนาที่ดิน. ขอนแก่น.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. ๒๕๖๑. **แผนที่ชุดดิน มาตรฐาน ๑: ๒๕,๐๐๐ (Shapefile)**.
กรมพัฒนาที่ดิน. กรุงเทพฯ.
- ศันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรพิก. ๒๕๖๔. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด**. กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . ๒๕๕๙. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)**. สำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ๒๕๖๐. **ร่าง นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙)**.
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง. ม.ป.ป. **แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (กาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด)**.แหล่งที่มา http://osthailand.nic.go.th/masterplan_area/provincial%๒๐analysis%๒๐report.html, ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๔
- สำนักพัฒนาอตุณิยมหาวิทยาลัย. ๒๕๖๔. **ปริมาณน้ำฝน**. กรมอตุณิยมหาวิทยาลัย กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- โสภณ ชมชาญ. ๒๕๒๑. **การจัดการดินเพื่อการเกษตร**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.